

Vlaams
Parlement

vergadering **C184**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 9 maart 2021

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de inzet van artificiële intelligentie door lokale besturen – 1366 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de verdere digitalisering van de werking en de dienstverlening van de Vlaamse overheid – 1716 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de updates van de studie over de miljardentransfers naar Wallonië – 1766 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse hervormingsplannen in het kader van de Europese middelen voor de economische relance – 1851 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de conclusies van de Vlaamse Regering betreffende de studie van de Nationale Bank van België over de impact van migratie – 2088 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het gebruik van scanners van het Chinese bedrijf Nuctech – 1930 (2020-2021)	29
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de regionale verschillen in de werkstraffen en het recente overleg met de federale minister van Justitie, de bevoegde ministers van de deelstaten en het College van procureurs-generaal – 1831 (2020-2021)	32
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gevolgen van het arrest van het Grondwettelijk Hof voor het decreet Jeugddelinquentierecht – 1908 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het arrest van het Grondwettelijk Hof van 11 februari 2021 betreffende het Jeugddelinquentiedecreet – 1933 (2020-2021)	35

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het overleg met de federale overheid in het kader van het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van minderjarigen

– 1953 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opsluiting van zeven minderjarigen in afwachting van een uitspraak van de jeugdrechter

– 1975 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de aanpak van minderjarigen bij coronaovertredingen

– 2010 (2020-2021)

39

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het initiatief van de minister om gratis een advocaat aan te bieden aan slachtoffers die zich aanmelden bij een Zorgcentrum na Seksueel Geweld

– 2050 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Europese Dag van het Slachtoffer en de mogelijke invoering van een wet Salduz voor slachtoffers

– 2096 (2020-2021)

46

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Vlaamse bestuursrechtscolleges

– 1959 (2020-2021)

51

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bevoegdheidsverdeling en samenwerking met het federale niveau in het kader van het decreet Directie Integriteitsbeoordeling voor Lokale Besturen

– 2098 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van de georganiseerde misdaad in Limburg

– 2116 (2020-2021)

53

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de werking van de drugopvolgingskamers

– 2281 (2020-2021)

58

**VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de inzet van artificiële intelligentie door lokale besturen
– 1366 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Zowel in het herstelplan van de Europese Commissie na de COVID-19-crisis als in ons eigen Vlaamse relanceplan is de digitalisering een van de grote beleidsprioriteiten. Vlaanderen heeft inderdaad een aantal sterke troeven in handen om voortrekker te worden in deze digitale transformatie.

In dat kader hebt u al verschillende keren aangehaald dat u daar ook de Vlaamse steden en gemeenten in zult ondersteunen, omdat ze daar een belangrijke rol in spelen. Slimme data kunnen inderdaad bijdragen tot een digitale, performante en transparante overheid, die administratieve vereenvoudiging in de praktijk mogelijk maakt door vlotter de regels zoals die ingebed zijn, in een toepassing te kunnen veranderen.

Ik had graag de aandacht gevestigd op de concrete ondersteuning van de Vlaamse gemeentebesturen op het vlak van digitalisering. We hebben het daar ook nog over gehad tijdens de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) 2021. Op dit ogenblik beginnen de gemeentebesturen de nodige aandacht te besteden aan artificiële intelligentie (AI). Nieuwe digitale technologieën maken hier meer en meer gebruik van.

Zitten de elementen van algoritmen en artificiële intelligentie, onder andere het wijzen op de mogelijkheden alsook de beperkingen, reeds in de geplande ondersteuning van de gemeentebesturen? Zo niet, hebt u plannen om dit te doen en binnen welke planning en timing? Wordt daarbij een onderscheid gemaakt naar de omvang van de gemeenten? Grote steden zullen het gemakkelijker hebben met artificiële intelligentie en digitalisering dan kleine.

Het gevaar dat er weinig kennis over algoritmen en artificiële intelligentie is, houdt in dat gemeentebestuurders zich zouden kunnen laten voorliegen of zich dingen zouden kunnen laten aansmeren, zonder dat dat effectief tot oplossingen leidt. Moeten gemeentebesturen in die context, buiten de nodige ondersteuning, ook niet gewaarschuwd worden voor overdreven verwachtingen en mogelijkheden?

Voorziet u mogelijkheden om Vlaamse gemeentebesturen te ondersteunen op het vlak van dataverzameling en hen te wijzen op het belang ervan? Data vormen de basis van artificiële intelligentie, maar daar zijn de gemeenten zich niet altijd bewust van.

Voorziet u ondersteuning voor de gemeentebesturen om ethisch, qua privacy en juridisch om te gaan met algoritmen en artificiële intelligentie? Bestaat daar een Vlaams draaiboek voor en in welke mate is dat over te dragen naar de gemeentebesturen?

Plant Vlaanderen een centraal register om alle algoritmen en AI van publieke overheden te inventariseren en/of te bewaken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Vandenhove, ik neem uw eerste twee vragen samen.

In mijn beleids- en begrotingstoelichting 2021 heb ik de oprichting aangekondigd van een Bureau Digitale Transformatie binnen het agentschap Informatie Vlaanderen, waarmee Vlaamse en lokale besturen op hun vraag ondersteund zullen kunnen worden bij digitale transformatieprojecten. Deze projecten zullen ongetwijfeld ook gebruikmaken van algoritmen en AI. Zo zal onder andere ingezet worden op de uitbouw van automatisch advies om te komen tot een maximale automatische toekenning van rechten, met een minimale tussenkomst van de burger of onderneming. Ook zullen de projecten uit het toekomstige Vlaamse plan voor Herstel en Veerkracht 'Digitale bouwstenen' en 'Mijn Burgerprofiel' zich expliciet richten naar de lokale besturen, evenals enkele projecten van mijn collega Somers: 'Gemeente zonder gemeentehuis', 'Smart Cities sensorplatform' en 'Poolstok alias'. In de ondersteuning die hierbij verstrekt zal worden vanuit het Bureau Digitale Transformatie, zal geen onderscheid gemaakt worden naar de omvang van de gemeenten, net omdat ik denk: hoe kleiner de gemeente, des te meer ze een beroep moet kunnen doen op onze ondersteuning.

Wat uw derde vraag betreft: slimme algoritmen en AI vormen een veelbelovende technologie, maar houden inderdaad ook uitdagingen en gevaren in. Het Kenniscentrum Data & Maatschappij, dat in 2019 opgericht werd in het kader van het Vlaams actieplan Artificiële Intelligentie van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), staat in voor sensibilisering, vorming en opleiding rond AI, in het bijzonder de ethische aspecten hiervan. Via workshops en lezingen, waaraan ook de lokale besturen kunnen deelnemen, wijzen zij op geregelde basis op de mogelijk overdreven verwachtingen en potentiële gevaren verbonden aan algoritmen en AI. Dit, in combinatie met de ondersteuning vanuit het agentschap Informatie Vlaanderen, lijkt me wel voldoende te zijn.

Wat uw vierde vraag betreft: het agentschap Informatie Vlaanderen wijst de lokale besturen voortdurend op het belang van dataverzameling, niet alleen voor de digitalisering van hun administratieve processen, maar ook voor meer datagedreven beleidsvoorbereiding. Het agentschap ontwikkelt daartoe, samen met de lokale besturen, in het OSLO-programma (Open Standaarden voor Linkende Organisaties) datastandaarden die het eenvoudiger maken om gegevens uit te wisselen en te laten gebruiken door algoritmen en artificiële intelligentie. Het agentschap Informatie Vlaanderen zal in de toekomst ook een databroker aanbieden die het technisch eenvoudiger maakt om realtime data uit te wisselen tussen de lokale besturen en met de Vlaamse overheid. In het VLOCA-project (Vlaamse Open City Architectuur) van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) wordt in een co-creatief proces met de lokale besturen gewerkt aan een gemeenschappelijk open databeleid en een infrastructuur waarmee data tussen verschillende bestuursniveaus uitgewisseld kunnen worden.

Wat ondersteuning betreft op juridisch, privacy- en ethisch vlak: het Kenniscentrum Data & Maatschappij onderzoekt ook de ethische en juridische uitdagingen verbonden aan het gebruik van algoritmen en artificiële intelligentie. De resultaten van dit onderzoek zijn vrij beschikbaar en kunnen te allen tijde door de gemeentebesturen geraadpleegd worden.

Er bestaat momenteel nog geen officieel draaiboek rond het correct ethisch en juridisch gebruik van algoritmen en artificiële intelligentie door de Vlaamse overheden. Het opmaken van een dergelijk draaiboek is immers afhankelijk van toekomstige Europese wetgevende initiatieven ter zake. Momenteel zijn er enkel vrijblijvende Europese ethische richtsnoeren voor betrouwbare artificiële intelligentie. Wel biedt het Kenniscentrum Data & Maatschappij al een aantal nuttige hulpmiddelen aan, zoals een kaartenspel om ethisch verantwoorde AI-toepassingen te bouwen, of een ontwerpmethodode voor privacybeheer in een AI-toepassing.

Plannen wij een register? In 2020 lanceerden de steden Helsinki en Amsterdam inderdaad als eersten een digitaal algoritmeregister. Dat register moet het gebruik van algoritmen in de gemeentelijke dienstverlening inzichtelijker maken. De bedoeling hiervan is om de burgers en bedrijven zo goed mogelijk te informeren over het gebruik van die algoritmen en om feedback te vragen om die algoritmen beter en eerlijker te maken. We zouden inderdaad een gelijkaardig initiatief kunnen nemen in Vlaanderen. Ik bekijk met collega Crevits of het Kenniscentrum Data & Maatschappij, waarvoor zij verantwoordelijk is, het nut van dergelijke digitale algoritmeregisters kan onderzoeken en kan bepalen of een centraal Vlaams algoritmeregister haalbaar is. Bedankt dus voor de tip, we zullen het opnemen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Dank u wel, minister-president, voor uw uitgebreid antwoord.

U hebt aangehaald dat er al een aantal initiatieven bestaan, maar ik denk dat gemeenten en steden blijvend gesensibiliseerd en ondersteund zullen moeten worden op dat vlak. Of men hier nu voor of tegen is, deze evolutie kan men niet tegenhouden.

Het privacy-element is in dezen zeer belangrijk. Ik verwijs naar vanmorgen. Toen heeft de ombudsman gewezen op het burgerprofiel en alles wat daarmee te maken heeft, ook om te kijken in welke mate de digitalisering sneller kan gaan. Ook voor de gemiddelde burger denk ik dat dit een belangrijk beleidsdomein is en blijft.

U hebt minister Somers en minister Crevits genoemd, maar ik denk dat het belangrijk is dat dit over alle bevoegdheden heen gebeurt. Dit is een horizontale bevoegdheid bij uitstek, zou ik zeggen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Mijnheer Vandenhove, bedankt voor uw interessante vraag.

Het klopt dat Vlaanderen al heel wat doet rond dit topic. Smart Flanders is vermeld, dat onder andere een draaiboek voor standaarden heeft. Ook VLOCA is vermeld. En het boek van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) over artificiële intelligentie voor lokale besturen is zeker ook een aanrader.

Dat neemt niet weg, minister-president, dat veel lokale besturen nog wel een lange weg te gaan hebben. Ik heb twee korte bijkomende vragen over de datahuishouding. Collega Vandenhove geeft aan dat die van belang is voor de realisatie en de kwaliteit van de toepassingen van artificiële intelligentie. Maar die zijn vaak afhankelijk van de inhouse-implementatie in het lokale bestuur. Veel data zitten nog in allerlei softwaretoepassingen waar de gemeente niet noodzakelijk aan kan, verspreid in allerlei Excelfiles of zelfs nog in fysieke dossiers. Die data moeten dan ingevoerd, gelabeld en opgeschoond worden enzovoort. En dat is natuurlijk een heel groot karwei. Monitort Vlaanderen op een of andere manier hoe ver de gemeenten daarmee staan? En welke feedback krijgt u vanuit de lokale besturen over al die initiatieven? Hoeveel gaan ermee aan de slag? Hoeveel wachten dat af?

Daarnaast mogen we ook niet vergeten dat computers afhankelijk zijn van die data. En zelfs als die kwaliteitsvol zijn, kunnen er nog altijd fouten in sluipen, in die zin dat er altijd een soort vooroordelen in kunnen sluipen, 'feedbackloops', die eigenlijk zichzelf gaan versterken. Als je beleid baseert op dergelijke toepassingen, ben je eigenlijk beleid aan het voeren in een soort vooroordeel, wat niet altijd goed is om beleidsbeslissingen te gaan motiveren. In welke mate neemt Vlaanderen

daar al voorzorgen in, zowel voor het Vlaamse beleid als richting de lokale besturen?

Wat tot slot het centrale register betreft, zijn Helsinki en Amsterdam al vermeld. De registers die er zijn, zijn ook van belang om dergelijke feedbackloops tegen te gaan. In die zin wil ik dit ook ondersteunen, om dit idee verder mee te nemen en te kijken om die voorbeelden ook in Vlaanderen verder te gaan implementeren.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer De Roo, in het plan Vlaamse Veerkracht, ons relanceplan, is voorzien om mobiele teams te sturen naar de gemeentebesturen die dat wensen. Dat is natuurlijk om de gemeenten mee te nemen in de digitale transformatie. Een van de elementen daarin is inderdaad het huishouden van de data. Die zitten heel verspreid, in alle mogelijke Excel- en Accessbestanden en dergelijke meer. Die moeten worden opgeschoond en beschikbaar gemaakt, voor de generieke toepassing. Voor gemeentebesturen die dat wensen, gaan we dus mobiele teams ter beschikking hebben, om hen bij de hand te nemen doorheen dat traject.

En wat het voorbeeld van Helsinki betreft, heb ik net gezegd dat we inderdaad zullen bekijken of dat ook voor Vlaanderen interessant kan zijn.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Bedankt voor het antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de verdere digitalisering van de werking en de dienstverlening van de Vlaamse overheid – 1716 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Voorzitter, collega's, minister-president, het relanceplan Vlaamse Veerkracht zet zeer terecht in op de verdere digitalisering van de werking en de dienstverlening van de overheid. Dat digitalisering meer en meer een cruciale plaats zal innemen in de organisatie van zowel de overheidsdiensten als de private sector, is de afgelopen maanden door de coronacrisis voor iedereen overduidelijk geworden.

In het kader van de inspanningen en de investeringen in het versnellen en verbreden van de digitalisering springen een aantal zaken specifiek in het oog. Aldus werd in het vooruitzicht gesteld dat er in 2021 een Digitaal Transformatiebureau zal worden opgericht, waarmee Vlaamse en lokale besturen en overheden op hun vraag bij digitale transformatieprojecten zullen worden ondersteund. In samenwerking met de minister van Binnenlands Bestuur zal ook worden gewerkt aan het project 'Gemeente zonder gemeentehuis' en tegen eind 2022 zouden lokale overheden allemaal gebruik moeten kunnen maken van de mogelijkheden van het project 'Mijn Burgerprofiel'. Dat laatste is zeker niet zonder belang in het streven naar de uitbouw van een geïntegreerde eenloketoplossing. Inzetten op digitalisering en de verdere uitrol van ICT-toepassingen is, zoals gezegd, een zeer terecht en belangrijk speerpunt van de relance, maar ook het aantrekken van het vereiste deskundige personeel is natuurlijk noodzakelijk. En iedereen weet dat het

aantrekken van gespecialiseerd personeel op dat domein geen sinecure is; de vraag naar ICT-profielen is groot en de overheid heeft niet altijd de grootste troeven in handen om dergelijke profielen aan te trekken.

Minister-president, welke stappen werden reeds gezet naar de oprichting van dit Digitaal Transformatiebureau? Kunt u zeggen wanneer de oprichting ervan een feit zal zijn?

Hoe zal dit transformatiebureau de Vlaamse en de lokale overheden bij hun digitale transformatieprojecten ondersteunen?

Zal aan die ondersteuning een prijs verbonden zijn? Zullen de verschillende overheden die van die dienstverlening gebruikmaken, daarvoor moeten betalen?

In het kader van de verdere uitbouw van Mijn Burgerprofiel en de eenloket-oplossing konden we in uw beleids- en begrotingstoelichting (BBT) voor de begroting van vorig jaar lezen dat het belangrijkste uitgangspunt luidt: "digitaal eerst en met de gebruiker centraal". Dat de gebruiker centraal dient te staan is de evidentie zelf, maar tegelijkertijd weten we ook dat niet iedereen mee is met de digitale trein en dat sommigen achterop dreigen te geraken. Hoe kijkt u naar dit geheel en hoe ziet u te vermijden dat er een digitale kloof ontstaat? Welke specifieke initiatieven voorziet u om ervoor te zorgen dat bij de verdere digitalisering ook iedereen echt mee is, en niemand achterblijft?

Hoe denkt u effectief naar de toekomst toe verder hooggekwalificeerd ICT-personeel aan te trekken en deze vervolgens ook voor langere tijd in dienst te houden, om de deskundige uitrol van de ambitieuze plannen rond verdere digitalisering te garanderen? Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega, u vraagt welke stappen er reeds gezet zijn. Wat de oprichting van dat Digitaal Transformatiebureau betreft, is het onze doelstelling om dat in de loop van 2021 op te richten. Daartoe is er al een bevraging gebeurd van de leden van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid, waaronder de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) als vertegenwoordiger van de lokale besturen, naar hun initiële verwachtingen en behoeften met betrekking tot het Digitaal Transformatiebureau.

Ten tweede wordt een operationeel afsprakenkader opgesteld met betrekking tot het project 'Gemeente zonder gemeentehuis', in afstemming met de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.

Er wordt ook een operationeel afsprakenkader opgesteld met betrekking tot het smartcitiesbeleid, ook in afstemming met de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw.

Het takenpakket van het Digitaal Transformatiebureau krijgt in de loop van 2021 samen met het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid en binnen beide operationele afsprakenkaders verder concrete invulling.

Entiteiten van de Vlaamse overheid en lokale besturen kunnen echter nu al op eigen vraag een beroep doen op de diensten van het Digitaal Transformatiebureau. Zo zijn al samenwerkingen opgezet met het Departement Cultuur, Jeugd en Media, het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) en met de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, voor het oprichten van het nieuwe Agentschap Justitie en Handhaving.

Hoe zal het Digitaal Transformatiebureau de Vlaamse en lokale overheden effectief ondersteunen? Het takenpakket van het Digitaal Transformatiebureau krijgt in de loop van 2021 concreet invulling via het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid en vanuit de geïdentificeerde noden en behoeften van de entiteiten van de Vlaamse overheid en de lokale besturen.

Dat takenpakket kan opgedeeld worden in drie pijlers. In de eerste plaats zal het Digitaal Transformatiebureau, op vraag, de entiteiten van de Vlaamse overheid en de lokale besturen ondersteunen bij hun digitale transformatieprojecten vanuit de digitale en data-expertise beschikbaar binnen het nieuwe agentschap Digitaal Vlaanderen. Dit omvat activiteiten gaande van adviesverlening, over analyse van de dienstverlening om aan de hand van een businesscase de beste digitale oplossing uit te werken, tot projectmatige begeleiding bij de uitvoering van de uitgewerkte digitale transformatie.

Twee, flankerend hieraan ondersteunt het Digitaal Transformatiebureau het uitwerken van de verschillende niet-functionele focusdomeinen, zoals een datastrategie of een servicestrategie, in het strategisch plan van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid. Het uitwerken van deze strategieën door middel van referentiekaders en concrete actieplannen zal de entiteiten van de Vlaamse overheid en de lokale besturen begeleiden bij hun respectievelijke digitale transformatieprojecten.

Ten derde wordt een expertisecentrum opgezet waarmee de globale maturiteit inzake digitale transformatie binnen de entiteiten van de Vlaamse overheid en de lokale besturen wordt verhoogd. Hiertoe wordt onder andere voorzien in een raamcontract voor digitale businesstransformatoren en de coördinatie van de verschillende bestaande kennisnetwerken binnen de Vlaamse overheid.

U vraagt ook of daar een prijs aan verbonden zal zijn. Ik neem aan dat u een kostprijs bedoelt en geen lauwering. Centraal worden door mij de nodige middelen voorzien om de basisdienstverlening van het Digitaal Transformatiebureau te verzekeren, met name waar het overheidsbrede initiatieven betreft, het uitwerken van de digitale transformatiestrategie en het uitbouwen van het expertisecentrum. Voor specifieke ondersteuningsaanvragen wordt een financiële bijdrage aan de entiteit of lokaal bestuur in kwestie gevraagd. Dit om een schaalbaar model mogelijk te maken dat mee evolueert met de vraag en via het voorziene raamcontract toelaat de juiste expertise op het juiste moment in te zetten om klantgericht de specifieke noden en verwachtingen van de betreffende entiteit of het lokaal bestuur in te lossen.

Dan is er de vraag over iedereen meekrijgen in het digitale verhaal. De digitalisering van de overheid heeft de afgelopen jaren een flinke vaart genomen. Dat is een positieve evolutie, maar het heeft ook geleid tot veel afzonderlijke sites en loketten. Het is voor de burger moeilijk om het overzicht te behouden en om te weten waar hij of zij juist moet zijn voor welke dienstverlening. Ik ben ervan overtuigd dat dit veel eenvoudiger moet. 'Mijn Burgerprofiel' geeft burgers één overzicht van hun zaken bij de overheid. Door het voor burgers gemakkelijk te maken, kunnen we al een eerste kloof vermijden, omdat mensen niet meer moeten zoeken waar ze juist moeten zijn. Met één overzicht en één plek waar je al je zaken met de overheid kunt regelen, willen we zoveel mogelijk mensen overtuigen van het gebruiksgemak van onze digitale overheidsdienstverlening. Dat is onze 'eerst digitaal'-aanpak, en het is duidelijk geen 'enkel digitaal'-aanpak. Dat heb ik daarstraks ook aan mevrouw Van dermeersch geantwoord.

We zetten in op digitale technologie omdat het de dienstverlening gemakkelijker maakt voor burgers. Maar het is ook van groot belang dat de Vlaamse overheid een menselijke stem behoudt voor hen die dit nodig hebben en voor hen die minder

digitaalvaardig zijn. Het een vervangt het ander niet. Daarom beschikt de Vlaamse overheid over een toegankelijk en laagdrempelig contactcenter, bereikbaar op het nummer 1700. Wie online moeilijk de gezochte informatie vindt, extra vragen heeft of hulp nodig heeft bij het gebruik van onze diensten, zal steeds terecht kunnen bij dit professionele contactcenter. Op die manier willen we zo veel mogelijk mensen een goede en toegankelijke dienstverlening aanbieden. Ik roep dan ook alle entiteiten van de Vlaamse overheid en alle lokale besturen op om mee die brede bruikbaarheid van onze digitale dienstverlening te ondersteunen: én door in te zetten op 'Mijn Burgerprofiel', én door in te zetten op bijkomende menselijke begeleiding zoals ons contactcenter 1700.

Voor het aantrekken van hooggekwalificeerd personeel kan ik onder meer gebruikmaken van de Vlaamse Vereniging voor ICT-personeel (Vlaanderen connect.). Deze vereniging is een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap (EVA), onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk (vzw). Vlaanderen connect. is toegewezen aan het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie. Vlaanderen connect. richt zich op profielen die beschikken over ICT-competenties van een hoog niveau, een hoge wendbaarheid vertonen en op termijn kunnen doorstromen naar verschillende leden van de vzw. De vereniging stelt deze profielen ter beschikking aan haar leden. Daarbij wordt gewerkt met contracten van onbepaalde duur.

De steeds meer geïnformatiseerde huidige maatschappij vraagt een integrale benadering bij het aanbieden van ICT-oplossingen. Daarom is ervarings- en kennisuitwisseling tussen de leden en samenwerking tussen overheden op het vlak van ICT cruciaal. Vlaanderen connect. wil deze uitwisseling en samenwerking mogelijk maken en stimuleren.

Vanuit het Agentschap Overheidspersoneel (AgO) worden er verschillende acties ondernomen om gekwalificeerd ICT-personeel aan te trekken. Sowieso werken we binnen de diensten van de Vlaamse overheid met aparte graden die een hogere verloning toestaan voor informatici en programmeurs. Verder zetten we ook in op arbeidsmarktcommunicatie om ICT-studenten en ICT-werkzoekenden te overtuigen om te kiezen voor de Vlaamse overheid. Zo nemen we deel aan gespecialiseerde jobbeurzen en maken we gebruik van advertentiekkanalen specifiek gericht op het profiel van IT'ers. We zijn op dit moment ook samenwerkingsovereenkomsten aan het afsluiten met externe partners – ik noem Amazon Web Services en MolenGeek – die geïnteresseerde burgers opleiden tot IT'ers. Verder geloven we ook in het potentieel van de huidige werknemers van de Vlaamse overheid en werken we opleidingstrajecten uit die medewerkers de kans geven om via interne mobiliteit uit te groeien tot ICT-experten.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik onthoud er vooral uit dat er heel wat initiatieven genomen worden, waarbij we effectief voor het digitale kiezen en de nodige ondersteuning bieden via 1700 en zorgen dat iedereen mee geraakt, of dat zij die niet mee zijn, daar toch hulp bij kunnen halen, en dat er ook op het vlak van personeel een aantal inspanningen en acties op poten worden gezet. Ik hoop dat die acties ook regelmatig worden geëvalueerd om na te kijken of de aangroei van het nodige hooggekwalificeerd personeel effectief op de rails blijft. Maar ik heb er vertrouwen in. Uit uw antwoord blijkt dat dat zo zal zijn.

Voor alle duidelijkheid: ik had het inderdaad over de kostprijs en niet over een prijs. Het kan echter misschien geen kwaad om ook een aantal prijzen te voorzien voor mensen die snel mee op de digitale trein springen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister-president, ik vind het fijn hoe u uw passie voor digitalisering toont. Ik vind dat een heel goede zaak en u trekt dat ook consequent door.

Ik heb een kleine suggestie. Ik hoor in uw antwoord dat er meer samenwerking moet zijn tussen de lokale besturen, ook op het vlak van smart cities. Ik heb dit al vaak in de commissie voor Economie gezegd: er zijn in Vlaanderen heel veel afzonderlijke projecten rond smart cities, die heel goed zijn en door steden en gemeenten bottom-up worden georganiseerd. Ze krijgen steun van de Vlaamse overheid. Dat werkt perfect. Het probleem is echter dat de kennis en expertise die daar uit voortkomen, niet genoeg gedeeld worden. Er komen daarin verschillende problematieken aan bod, bijvoorbeeld een parkeerprobleem of het probleem van een stad die zijn fietsmobiliteit wil verbeteren of schoolgaand fietsverkeer wil stimuleren. De resultaten van die projecten worden echter amper gedeeld. Daar zit momenteel de grote lacune. Elke stad of gemeente doet een beetje zijn of haar ding. Ik denk dat we daaraan moeten werken. Dit kan een bijkomende katalysator zijn.

Ik weet dat Smart Flanders die taak deels op zich neemt. Worden die taken dan overgenomen? Zullen ze samenwerken? Hoe ziet u die kennisdeling tussen steden en gemeenten evolueren, zodat we die echt op poten kunnen zetten?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil me voor een stuk aansluiten bij wat de heer Vande Reyde hier zegt. We hebben dit in de commissie Economie inderdaad al vaker besproken. Er is het vuurtorenmodel, de kennisoverdracht, enzovoort. Alles staat of valt uiteraard met de digitalisering zelf, de hardware en de software. Je ziet in de gemeenten dat ze op het vlak van hardware vaak nogal wat problemen hebben. Er is ook een tool, ontwikkeld door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) en Deloitte, die bij bedrijven een quickscan doet. De tool is heel laagdrempelig en ook heel succesvol. Hij haalt onmiddellijk de pijnpunten naar boven. Is het geen opportuniteit om die tool in de gemeenten toe te passen wanneer het Digitaal Transformatiebureau samenwerkt met de mensen van VLAIO, Voka en Deloitte? Zo kan men heel snel kijken waar er een aantal pijnpunten zijn. Soms vindt men zo de zwakste schakel. Er moet er maar een zijn om de ketting te doen breken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het is duidelijk dat de drive van het Digitaal Transformatiebureau uitgaat. Niet iedereen hoeft het warm water opnieuw uit te vinden. Het lijkt me ook duidelijk dat er met Smart Flanders moet worden samengewerkt, specifiek als het over smart cities gaat.

Mijnheer Gryffroy, ik kende die quickscan van VLAIO, Voka en Deloitte niet. Het lijkt me zeker een suggestie om deze eens nader tegen te licht te houden en te kijken of deze ook bij gemeenten kan worden gebruikt. We nemen deze suggestie mee.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Bedankt, collega's, voor de aanvullingen. Het is boeiend om de debatten van de commissie Economie hier nog eens te voeren. Ik wil daar natuurlijk op aansluiten met datgene wat ik toen in de commissie heb gezegd: ook bij de lokale besturen zul je opgeleid personeel nodig hebben om die samenwerking ten volle te laten verlopen, zodat iedereen weet waarover je spreekt en die uitwisseling kan gebeuren. Bij de verschillende smartcityprojecten die momenteel zijn uitgeschreven, is samenwerking of het delen van de resultaten alleszins een van de onderdelen. Dank voor de aanvullingen en het antwoord. Digitalisering zal

ons de volgende jaren nog verder bezighouden. Ik denk dat dat een heel goede zaak is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de updates van de studie over de miljardentransfers naar Wallonië – 1766 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, in 2017 maakte het departement van de KU Leuven op vraag van de vorige Vlaamse regering een studie over de financiële transfers tussen de verschillende gewesten. Eind vorig jaar is er op basis van dat basisrapport een tweede actualisatie gebeurd waarvan u me de resultaten schriftelijk hebt meegedeeld. Ik wil daar vier elementen uit halen alvorens tot mijn vragen daarover te komen.

Een eerste element, het meest essentiële, is dat het transferbedrag naar Wallonië – toch in absolute bedragen – blijkt toe te nemen en verder de hoogte in gaat, waarbij weldra het gigantische bedrag van 7 miljard euro per jaar overschreden zal worden. Volgens de studie bedroegen die transfers in 2019 vanuit het Vlaamse Gewest 6,8 miljard euro, namen die in 2020 verder toe tot 6,9 miljard euro en zullen die volgens de prognose in 2021 verder oplopen tot meer dan 7 miljard euro en in 2022 tot 7,2 miljard euro. Als je die berekening maakt, stel je vast dat in 2020 per Vlaming niet minder dan 1076 euro getransfereerd werd naar het zuiden van het land. Daarbij moet de nuance worden gemaakt dat er andere studies zijn die ook de interesten op de staatsschuld mee in rekening brengen, en die maken zelfs melding van nog veel hogere transferbedragen.

Een tweede element is dat volgens deze tweede update de transfers richting Wallonië, als je ze uitdrukt in percentage van het bruto binnenlands product (bbp), voor de komende jaren een stagnatie aanduiden, terwijl zij de voorgaande jaren in dalende lijn gingen en we mogelijk in de toekomst zelfs een tendens zien naar een stijging ervan.

Een derde element is dat u aangaf dat er binnenkort, in het voorjaar, een nieuwe update mag worden verwacht die ook de impact van de coronacrisis en -maatregelen in rekening zal brengen, wat in de huidige update nog niet het geval is geweest.

Een laatste element is dat de basisstudie uit 2017 waarvan sprake, publiek te raadplegen zal zijn net als de update, zodra ze op punt zijn, zo hebt u het geformuleerd in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag. Dat lijkt me uiteraard belangrijk. Die cijfers moeten, veel meer dan vandaag het geval is, voorwerp uitmaken van een publiek debat en uiteraard ook vrij consulteerbaar zijn voor iedereen. We kunnen als Vlaamse natie niet jaarlijks een welvaartsoverdracht van 7 miljard euro toestaan, zonder dat daarover van gedachten kan worden gewisseld met de burger, met de Vlaming. Helaas moet ik vaststellen dat er de voorbije jaren in het parlement weinig bereidheid was bij de meeste partijen om daarover in debat te gaan, om niet te zeggen dat het debat daarover grosso modo totaal afwezig was. Daarom heb ik een aantal vragen.

Welke initiatieven zult u nemen om die niet-transparante en niet-vrijwillige transfers richting Wallonië verder op de agenda te zetten met het doel ze af te bouwen?

Blijkbaar werd of wordt de huidige update nog niet gepubliceerd, hoewel de cijfers – zoals gezegd – uiteraard interessant zijn en vooral voer moeten zijn voor verdere actie en debat. Waarom stonden ze nog niet op punt? Wat was de reden daarvan? Kunt u ons de uitgebreidere versie van de tweede update geven? U hebt me in uw antwoord op de schriftelijke vraag daarover een A4'tje bezorgd. Ik denk dat er daarvan een uitgebreidere versie bestaat. Kunt u die ook met het parlement delen?

Zal de eerstvolgende update, die binnenkort zal verschijnen, ook gepubliceerd worden? Wanneer verwacht u dat? Hoe zult u ervoor zorgen dat die cijfers en alle informatie over de transfers gemakkelijk terug te vinden en te raadplegen zijn door het brede publiek en welke ruchtbaarheid zult u daaraan geven? Op welke wijze wil de Vlaamse Regering het publieke debat over de welvaartsoverdrachten aanzwengelen?

Tot slot, u hebt er in uw schriftelijke antwoord over de transfers terecht op gewezen dat het te maken heeft met de complexe en stroeve werkingsregels van de huidige federale staatsstructuren en u wijst erop dat de werkingsregels op diverse fora onder de loep worden genomen en u verwijst tevens ook naar buitenlandse solidariteitsmechanismen met vormen van responsabilisering. Over welke fora hebt u het, behalve die Werkgroep Institutionele Zaken die we hier intussen in het Vlaams Parlement hebben opgericht en die van start is gegaan?

Nog belangrijker, welke rol speelt de Vlaamse Regering daarin, als de veronderstelde belangenbehartiger van onze Vlaamse natie?

En mijn allerlaatste vraag: zult u het initiatief nemen om de buitenlandse solidariteitsmechanismen met vormen van responsabilisering en transparantie te laten onderzoeken, en zo ja, binnen welke termijn mogen we daarvan dan resultaten verwachten?

De voorzitter: Minister Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, mijnheer Janssens, voor uw vraag waarvan het onderwerp mij bijzonder nauw aan het hart ligt. U weet zeer goed – dat is ook mijn antwoord op uw eerste vraag, en ik heb dat ook gezegd in mijn antwoord op uw schriftelijke vraag – dat de transfermechanismen in dit land, gelukkig maar, geen stromen zijn van de Vlaamse overheid naar andere overheden. Het is in de federale bovenbouw dat die dingen zich afspelen. De mensen denken soms dat wij hier jaarlijks een cheque uitschrijven en dat die dan per koerier naar Wallonië of naar Brussel gebracht wordt, maar dat is natuurlijk – gelukkig – niet het geval.

Over die mechanismen wordt op het federale niveau, in de Kamer, beslist. Ik heb nooit onder stoelen of banken gestoken dat de transfers op zijn minst transparanter moeten, met meer aandacht voor responsabilisering. Een grotere financiële onafhankelijkheid van Vlaanderen is daarbij mijn drijfveer.

Uw tweede vraag: de update die dateert van eind 2020 werd aanzienlijk bemoeilijkt door dataproblemen met het achterliggende Moniflow-model. Het Moniflow-model wordt door mijn administratie gebruikt om de interregionale financiële stromen in kaart te brengen en wordt gevoed met data die afkomstig zijn van verschillende bronnen. Een van die bronnen is het SAFIRE-model (Simulatie en Analyse van de Financiering van de Regio's) van de KU Leuven, dat belangrijk is bij het ramen van de interregionale dotatiestromen. Het SAFIRE-model wordt door de KU Leuven echter niet langer actief onderhouden. Daardoor was er geen geactualiseerde versie beschikbaar.

De resultaten in de meest recente update met betrekking tot de dotatiestromen moeten daarom ook met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden vanaf

2015. Niettemin kan men vaststellen dat de resultaten en de vastgestelde trends van deze update in het verlengde liggen van het basisrapport uit 2017. De update houdt trouwens nog geen rekening met de impact van de COVID-19-crisis, die de overheidsfinanciën sterk beïnvloedt.

Gelet op de zonet beschreven dataproblemen en het gebrek aan verwerking van de impact van de crisis werd beslist om de analyse niet te publiceren. Maar voor de update die gepland is in 2021, werkt mijn administratie aan een alternatieve bron voor de noodzakelijke input uit het SAFIRE-model. Ik verwacht die update tegen de zomer. Deze update zal gepubliceerd worden, en het Vlaams Parlement kan daarover desgewenst debatteren. Ik engageer mij er dus toe dat, wars van alle dataproblemen die er geweest zijn, we tegen de zomer met een nieuw data-model een up-to-date studie zullen publiceren. Dat zal wel op de website van de Vlaamse overheid komen, en het Vlaams Parlement kan daar dan verder zijn ding mee doen.

Uw vierde en vijfde vraag wil ik samen beantwoorden. Ik wil mijn antwoord besluiten zoals ik begonnen ben: de transfermechanismen in dit land zijn geen stromen van de Vlaamse overheid naar andere overheden in dit land. Over deze mechanismen wordt op federaal niveau in de Kamer van volksvertegenwoordigers beslist. Dat wil evenwel niet zeggen dat wij op onze lauweren kunnen en zullen rusten. Als de coronacrisis iets aantoonst over de staatsstructuur, is het de nood aan homogene bevoegdheidspakketten, en ook het verschil in de beleidskeuzes tussen de overheden.

Het debat over de staatsstructuur is evenwel in de eerste plaats een parlementair debat. Dit is tevens de reden waarom het Vlaams Parlement in december 2020 een Werkgroep Institutionele Zaken heeft opgericht, om concrete voorstellen uit te werken voor een nieuwe staatshervorming. Gisteren kwam deze werkgroep nog samen voor een hoorzitting over de bevoegdheidspakketten gezondheidszorg. Betreffende de andere gremia: ook binnen de Senaat is men erover aan het nadenken, en binnen de Federale Regering zijn er twee ministers aangeduid die voorstellen moeten doen voor de staatshervorming in het licht van 2024. Het minste wat men kan zeggen, is dat er dus wel over van gedachten gewisseld wordt, maar de volgende afspraak hierover is in 2024. Dan kunnen we hopelijk gaan naar een grondige herschikking van de bevoegdheden en financieringsmodellen in dit land.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u wel, minister-president.

Uiteraard moeten we uitkijken naar de impact van corona op al die cijfers, en dus naar de nieuwe update, die we tegen de zomer mogen verwachten.

Ik denk dat het wel al belangrijk is dat de actualisatie die we nu gezien hebben, grosso modo de conclusies van de studie uit 2017 bevestigt. Dat is belangrijk, omdat je daar natuurlijk dan ook een beleidsvisie en een strategie op kunt bouwen.

Op basis van die actualisatie stellen we vast dat er duidelijk aangetoond kan worden, via die studies, dat er een jaarlijkse financiële transfer is die richting 7 miljard euro evolueert, in 2022 zelfs naar 7,5 miljard euro. In termen van bbp heb je dan misschien wel een heel lichte daling, maar in absolute bedragen zien we dat er in de komende jaren toch weer een stijging wordt verwacht. Misschien moeten we daarbij ook eens de nuance maken dat die lichte daling inzake het bbp vooral veroorzaakt wordt door de stijgende instroom naar Vlaanderen van de pensioenlasten. De oorspronkelijke studie uit 2017 heeft daarop gewezen en de actualisatie heeft dat nog eens bevestigd. In dat pensioendebat denk ik dus dat we de belangen toch voor ogen moeten houden, zeker vanuit de Vlaamse Regering, die daarvan de hoeder moet zijn. Heel die pensioendiscussie mogen we dus zeker niet los zien van

het bredere debat over de sociale zekerheid, zowel inzake de uitgaven als inzake de financiering.

En dan nog heel kort over die sociale zekerheid: ik denk dat het toch ook opvallend is dat in de studie van 2017 een stroom werd vastgesteld van ongeveer 22 procent van de globale financiering en dat die nu opgelopen is tot 25 procent. Ondanks die stijgende instroom voor de pensioenlasten naar Vlaanderen is er dus toch een significante stijging van de financiering van transfers via de sociale zekerheid. Een nuance daarbij is dat het belangrijk is om inzage te krijgen in de onderliggende stromen. Daarover zijn voorlopig geen gegevens terug te vinden in de actualisatie. Ik zou u willen vragen of u aan de administratie kunt vragen om de onderliggende stromen mee in rekening te nemen bij de volgende actualisatie, en daar cijfers over te publiceren.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, ik vond het een goed initiatief van uw voorganger – en ik ben blij dat u het verderzet – om transparantie te scheppen over die financiële stromen en over die transfers. Ik denk dat dat, gelet op de omvang van de bedragen, van groot belang is. Ik kijk uit naar de studie die zal komen.

Wat ik wil zeggen over wat we weten, is het volgende: je hebt in absolute termen ongeveer een stabilisatie of een lichte stijging, maar in relatieve termen, collega Janssens – ik heb er nog eens de cijfers uit het verleden bijgehaald – gaan we van een stroom van iets meer dan 3 procent van het bbp in 1975, over 1,89 procent in de jaren 2000, naar iets minder dan 1,5 procent nu. In relatieve termen heeft er zich de afgelopen decennia dus een halvering van de transfers gemanifesteerd, waarbij de vergrijzing de afgelopen jaren een almaar grotere rol speelt. Het is dus belangrijk om te zeggen dat in deze studie de interpersoonlijke solidariteit aan de orde is.

Maar wat ik daaraan wil toevoegen, is dat je in deze studies ook ziet dat Franstalig België vooral achterop hinkt wat betreft de bijdrages aan dit systeem. Het pijnpunt in België blijft natuurlijk het grote verschil in werkgelegenheidsgraad tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Ik heb er de cijfers nog eens bijgenomen: in Vlaanderen 75 procent werkgelegenheidsgraad, in Wallonië 64 procent en in Brussel 61 procent. Er is wel wat responsabiliserend effect in de nieuwe Financieringswet gestoken net vanwege die cijfers, maar als ik de heer Magnette hoor zeggen dat hij de verstandhouding tussen Franstaligen en Vlamingen wil verbeteren door te beginnen te rommelen in de gemeenschappen en gewesten, denk ik dat hij beter zou beginnen met dit probleem aan te pakken, dat verschil in de werkgelegenheidsgraad, wat zich onmiddellijk zal vertalen in die transfers.

Tot slot, zoals u weet zal men het solidariteitsmechanisme in de Financieringswet vanaf 2024 afbouwen, over een periode van 10 jaar, om een extra reponsabiliserend effect te sorteren. Als de studie die de minister-president voor dit jaar heeft aangekondigd – ik had begrepen tegen deze zomer – eenmaal klaar is, dan kunnen we die zeker ook bespreken, graag ook binnen de Werkgroep Institutionele Zaken die we hebben opgericht en waar we ook een luikje Financiën in voorzien hebben. Ik denk dat dit net op het juiste moment zou kunnen komen om het debat te voeren in alle transparantie.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Een achttal jaar geleden heb ik een Catalaanse collega gehad van Financiën en Begroting die ook professor was. Die had eigenlijk een interessante studie gemaakt. Hij was nagegaan of transfers op termijn leiden tot meer gelijke economische prestaties tussen de ontvanger en de gever. Het was

heel opvallend dat die transfers in Spanje, Duitsland en elders in Europa waar er transfers zijn, effectief een nivellering van de economische prestaties met zich meebrachten, behalve in België. Ik denk dat het interessant zou zijn om die studie te optimaliseren of opnieuw te doen in Vlaanderen, om te weten of je, als je het over een bepaalde termijn bekijkt, een effect ziet van die transfers. Want dat moet toch eigenlijk de bedoeling zijn? We geven het niet om te compenseren voor een ander beleid, maar opdat ze beter zouden kunnen presteren dan zonder de transfers. Dat is voor mij de basisidee die erachter zou moeten zitten.

Dat iedereen een eigen beleid voert, vind ik heel goed natuurlijk, maar je zou dan ook geresponsabiliseerd moeten worden over het beleid dat je voert. Ik ben het helemaal eens met collega Van Rompuy als hij zegt dat de werkgelegenheidsgraad compleet verschillend is. Dat heeft natuurlijk zijn effect op de economische prestatie. Maar de manier waarop we activeren is ook helemaal verschillend. Wij hebben een eigen beleid uitgedokterd dat verschilt met dat van Wallonië. Ik heb altijd gezegd: 'Als je de Mont Ventoux wilt oprijden met een bakfiets, terwijl wij met dat met de beste koersfiets doen, voor mij niet gelaten, ik wil zelfs een drinkbus geven, maar laat ons dan toch rijden.' Dat is de basis die we naar de toekomst toe zouden moeten hebben.

Maar ik heb vooral de vraag of het mogelijk zou zijn om een studie op te zetten over de vraag of transfers tot meer egalisering kunnen leiden en wat daar dan voor moet gebeuren.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel voor de bijkomende opmerkingen.

Mijnheer Muyters, we gaan dat zeker meenemen. Dat lijkt mij wel interessant. Het systeem van Finanzausgleich in Duitsland is wel anders. Bij ons zit dat impliciet in ons sociale zekerheidssysteem.

U hebt gelijk, mijnheer Janssens, als u zegt dat het aspect van waar de schulden gemaakt en betaald worden, in die studies nog niet meegenomen wordt. Maar de suggestie die u doet, is zeker juist. Het is ook zo dat we met de Vlaamse Regering, in samenspraak met de sociale partners, verder gaan proberen te evolueren richting een werkgelegenheidsgraad van 80 procent. Als Wallonië en/of Brussel datzelfde traject niet volgen, dan gaan de transfers weer toenemen, want dat zit ingebakken in het federale systeem.

Maar we zullen kijken of we die Catalaanse studie kunnen vinden. Een vergelijkbaar model lijkt me interessant om mee te nemen. Dat kan ik niet garanderen tegen deze zomer, maar dat kan wel een volgende uitbreiding zijn.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Misschien eerst een reactie op de heer Van Rompuy: u zegt dat er sinds de jaren zeventig een daling is van de transfers in verhouding tot het bbp. We zien ook dat die daling aan het afremmen is. Maar ik heb er ook op gewezen dat die daling te maken heeft met de pensioenlasten en de vergrijzing. In Vlaanderen worden meer en hogere pensioenen betaald, omdat Vlamingen ook langer werken en meer aan de slag zijn in vergelijking met andere gewesten. Kort door de bocht gesteld, zou je kunnen zeggen dat meer Vlamingen langer aan het werk zijn om uiteindelijk, in absolute cijfers dan, meer transfers richting Wallonië te betalen. Die responsabilisering van de andere gewesten ontbreekt inderdaad totaal. Dan denk ik dat het heel belangrijk is dat we het thema weer op de agenda zetten. Het heeft veel te lang in diepvriezers gezeten en we moeten dat weer onder de loep gaan nemen, zowel de staatshervorming als de daaraan gekoppelde transfers.

We weten dat we in Vlaanderen heel veel noden hebben. Denk maar aan de wachtlijsten in de gehandicaptensector, de sociale huisvesting enzovoort. Zeker ook gezien de budgettaire put die corona heeft geslagen, is het hier in Vlaanderen alle hens aan dek, ook wat het financiële aspect betreft. Er moet inderdaad zeker transparantie zijn, minister-president. Er moet gecommuniceerd worden met de bevolking over die gedwongen Vlaamse welvaartsoverdracht, om dan op basis van het debat dat daarover gevoerd wordt, uiteindelijk tot een afbouw van de transfers te komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse hervormingsplannen in het kader van de Europese middelen voor de economische relance – 1851 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, er is veel gesproken over de verdeling van de relancebudgetten en dergelijke meer, maar er is nog niet of zeer weinig gesproken over de koppeling die Europa maakt tussen het toekennen van de middelen uit die relancebudgetten en de hervormingen die het aan de betrokken lidstaten vraagt.

Ik denk dat dat nog een complexe oefening gaat worden. Op dit moment gebruikt men daarvoor immers de analyse die Europa gemaakt heeft bij de indiening van de hervormingsplannen van vorig jaar. Ik heb de analyse van februari 2020 er nog eens bij genomen. Op de vier grote aanbevelingen heeft de Europese Commissie toen gezegd dat er 'limited or no progress' was. En zoals u weet, zijn dat aanbevelingen die gelden voor heel België. Europa maakt wel een beetje onderscheid tussen de verschillende regio's, maar het geldt toch voor heel België.

Daarenboven heb ik vastgesteld dat Europa niet alleen een koppeling maakt met de hervormingsvoorstellen die men als lidstaat weet door te voeren, maar ook met de energie- en klimaatplannen die worden ingediend. Mijn vraag aan u is of er al wat meer duidelijkheid is over hoe de koppeling juist zal zitten tussen het toekennen van de Europese relancemiddelen – dat zal ongetwijfeld in schijven gebeuren – en het opvolgen van de mate waarin lidstaten in staat zijn om de hervormingen die de Europese Commissie van hen vraagt, ook uit te voeren. En zoals ik gezegd heb, situeert zich dat niet alleen op het vlak van arbeidsmarkt en dergelijke meer, maar dus ook op het vlak van energie en klimaat. Hoe moeten we dat juist zien? Is er een rechtstreekse koppeling tussen het ene en het andere? Gebruikt men daar bepaalde modellen voor? Is er al met de Europese Commissie gesproken over hoe dat exact in zijn werk zal gaan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Van Rompuy, in het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht hebben we inderdaad naast een groot pakket van investeringen ook al een aantal hervormingen opgenomen. Daarmee hebben we dus vanuit Vlaanderen een proactieve houding aan de dag gelegd. Het gaat dan inderdaad over hervormingen die ook al in het Vlaamse regeerakkoord waren opgenomen, zoals de Vlaamse brede heroverweging, snellere vergunnings- en beroepsprocedures, administratieve vereenvoudiging, maar ook het leer- en loopbaanoffensief, het activerende arbeidsmarktbeleid naar duurzame loopbanen enzovoort.

De Europese Commissie hecht veel belang aan de opname van hervormingen in de plannen voor herstel en veerkracht, en dat precies omdat hervormingen en investeringen hand in hand moeten gaan. Vanuit Vlaanderen hebben we bij de Europese onderhandelingen over dit instrument ook steeds gehamerd op de hervormingsdimensie. Als nettobetaler aan het Europese herstellfonds is het voor ons immers belangrijk dat deze subsidies geen blanco cheque zijn voor de lidstaten.

De voorbije twee maanden hebben we daarom op Vlaams niveau ook verder gewerkt aan het oplijsten en in beeld brengen van hervormingen en hebben we dit Vlaamse hervormingspakket ingebracht in het interfederale overleg betreffende de opmaak van het nationaal plan voor herstel en veerkracht. Zoals u weet, gaan we met één plan naar de Europese Unie, en niet met de optelsom van een aantal plannen.

Medio februari heeft de Federale Regering, via de bevoegde staatssecretaris, de heer Thomas Dermine, het gebundelde pakket van hervormingen van de federale overheid en van de deelstaten aan de diensten van de Europese Commissie bezorgd, met het oog op concreet overleg. De diensten van de Europese Commissie hechten immers bijzonder veel belang aan een intense dialoog met de lidstaten bij het opstellen van de plannen van herstel en veerkracht. Aan dat overleg met de diensten van de Europese Commissie nemen zowel vertegenwoordigers van de Federale Regering als van de deelstaten deel. De eerste drie overlegvergaderingen vonden plaats tussen 18 februari en 25 februari. Ze hadden vooral betrekking op de investeringen, maar hier en daar werd ook al ingegaan op hervormingen. De eerste signalen van de diensten van de Europese Commissie wezen op het belang van de link tussen de voorgestelde hervormingen en de landenspecifieke aanbevelingen.

In totaal werden maar liefst 175 hervormingsfiches bezorgd aan de Europese Commissie. De Europese Commissie vraagt om die fiches te bundelen en een selectie te maken, dit om het aantal hervormingen beheersbaar te houden. Zoals reeds gezegd, moeten de ingediende hervormingen hand in hand gaan met onze investeringsvoorstellen binnen het plan voor herstel en veerkracht en met de landenspecifieke aanbevelingen. Voor alle duidelijkheid: die 175 hervormingsfiches waren geen Vlaamse fiches. Dat was de optelsom van het geheel.

In de komende weken zullen we op regelmatige basis rechtstreeks in gesprek gaan met de Europese Commissie over onze verschillende hervormingsvoorstellen. De feedback van de diensten van de Europese Commissie over de hervormingen die onder andere door de Vlaamse overheid in beeld zijn gebracht, zal ongetwijfeld bijzonder nuttig zijn voor het vervolgproces.

Het overleg met de diensten van de Europese Commissie vormt dus een iteratief proces, waarbij de onderlinge uitwisseling van informatie en aandachtspunten leidt tot het meenemen van elementen en het doorvoeren van aanpassingen in het ontwerpplan, ook wat de hervormingsdimensie betreft.

Het is de bedoeling dat we op basis van de continue feedback van de diensten van de Europese Commissie verder aan de slag gaan, zodat we kunnen komen tot een zo goed mogelijke selectie van hervormingen die hand in hand gaan met de investeringen. Om die selectie te bewerkstelligen, vindt ook intensief interfederaal overleg plaats, zowel op het vlak van de hervormingen als wat de investeringen betreft. De selectie van hervormingen zal ook zo nauw mogelijk moeten aansluiten bij de richtlijnen, zoals mijlpalen en doelen, die de diensten van de Europese Commissie aan de lidstaten ter beschikking hebben gesteld. Op die manier kan een volledig pakket van hervormingen en investeringen in het nationaal plan voor herstel en veerkracht worden opgenomen.

De uitkering van het bedrag zal inderdaad in twee keren verlopen, met in 2021 een eerste schijf van ongeveer twee derden van het totale bedrag. België krijgt net geen 6 miljard euro. Twee derden daarvan zal in 2021 uitgekeerd worden, en het restant in 2023.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Bedankt voor de verduidelijking. We zullen in de toekomst nog een paar keer een aantal vragen stellen over hoe dat juist in zijn werk zal gaan. Ik denk dat het ook voor Europa nog niet helemaal duidelijk is hoe dat zit. Het is ook belangrijk om te kijken dat de andere regeringen in dit land zich aan de hervormingsafspraken houden, zodat we daar geen problemen hebben.

Zolang Europa zijn hele begrotingsmonitoring op pauze gezet heeft, zal het extra belang hechten aan het luik rond het opvolgen van de hervormingsmaatregelen. Dat is een klassieker in de Europese economische politiek. Als men wat soepeler is op de begrotingsdoelstellingen, zal men wat strenger zijn op het tempo van hervormen. En aangezien we vorig jaar als België 'limited or no progress' op ons rapport gekregen hebben, zal het het komende jaar toch iets sneller moeten gaan. En zoals ik gezegd heb, geldt dat ook op het vlak van energie en klimaat. Dat zit allemaal mee in dezelfde 'package'.

Bedankt voor uw antwoord. Ik begrijp dat hier in de komende maanden nog intens overleg over zal zijn. Ik vermoed dat het eerste rapport er ergens in april of mei zal zijn. Dat zal dan het ijkpunt zijn. Vanaf dan kijken we wel verder. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dit is een heel interessante vraag van collega Van Rompuy. Dat hervormingsluik is, denk ik, minstens even belangrijk als het investeringsluik. Een van de dingen die me heel interessant leken, was het voorstellen om zogenaamde schrapsessies te organiseren. Die schrapsessies zijn gericht op het uitvoeren van een grootschalige operatie tegen regelnevenrij. Uiterlijk tegen de zomer van 2021 zou dat moeten leiden tot een eerste pakket maatregelen. U kunt begrijpen dat het tegengaan van regelnevenrij mij, als liberaal, als muziek in de oren klinkt, maar niet enkel mij.

Uit een EU-enquête bleek dat de grootste belemmeringen die kmo's in Vlaanderen ondervinden inzake het ondernemingsklimaat, effectief administratieve lasten en regelgeving waren. We denken vaak dat dat belastingen zijn, maar het is ook die administratieve overlast, die regelnevenrij die blijkbaar een grote drempel vormt. Mijn vraag is of die schrapsessies ook deel uitmaken van dat hervormingsluik.

Als de eerste resultaten tegen de zomer van 2021 moeten verschijnen, dan is dat over een paar maanden. Gaan die sessies dan nog effectief plaatsvinden of is dat iets wat eerder achter de schermen gebeurt? Hoe moet ik mij dat juist voorstellen?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega Van Rompuy, bedankt voor de interessante vraag. Ik denk dat het correct is dat die hele hervormingsagenda tot op heden nog vrij onderbelicht is gebleven. De focus ligt vooral op de investeringen. Ik denk dat we in Vlaanderen ook wel een aantal uitdagingen hebben rond regeldruk, ook rond die snellere en betere vergunningsprocedures.

Maar er zijn natuurlijk ook een aantal hervormingen waarvoor Vlaanderen hoge ambities heeft, en dan specifiek rond het opkrikken van die werkzaamheidsgraad. Dat vereist toch ook een aantal hervormingen op het federale niveau om daar effectief werk van te kunnen maken. In die zin intrigeerde het mij wel toen u zei

dat er 175 of 176 fiches ingediend zijn, en dat dat nu moet worden samengelegd tot 1 nationaal plan.

Mijn vraag is dan ook welke focus Vlaanderen in haar fiches naar voren heeft geschoven. Hoe ziet u die samensporing tussen de Vlaamse ambities en de federale hervormingen die nodig zijn om onze Vlaamse ambities te ondersteunen? Ik begrijp dat dat proces nog aan de gang is, maar misschien kunt u al wat duiden hoe u dat ziet samensporen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Inderdaad, collega Van Rompuy, dat is een iteratief proces. Ik denk dat we daar toch nog tot een eind in april mee zullen bezig zijn, als de plannen ingediend worden bij Europa. En daar hangt natuurlijk heel veel van af, want iets meer dan de helft van ons Vlaamse Veerkracht-programma wordt gefinancierd vanuit die Europese middelen. In die zin is de motivatie wel zeer groot, ten minste van onze kant, om dat werk zeer goed te doen. Maar we hangen hier ook af van het globale plan dat met de verschillende overheden van dit land zal worden gedaan.

Collega Vande Reyde, die schrapsessies kun je vergelijken met de Vlaamse brede heroverweging. Maar we zijn iets later, we zijn nu het consultancybureau aan het selecteren dat dat zal aanpakken. Dat maakt ook deel uit van de hervormingsagenda. We hebben al gezegd dat onze begroting bloedrood loopt. We zijn gelukkig niet de enigen in Europa en de wereld die dat aan de hand hebben. We hebben gezegd dat het voor 2021 moeilijk wordt om dan al aan een sanering van de begroting te beginnen, maar we willen 2021 niet verloren laten gaan. We gaan voor die brede heroverweging, die schrapsessies, we zetten de weg naar digitalisering in, net om die hervormingsagenda en die sanering voor te bereiden. Zo kunnen we vanaf 2022 echt aan die oefening beginnen, als duidelijk is hoe diep de put eigenlijk geworden is door corona, en hoe steil de groeicurve daarna kan zijn. Dit zijn de voorbereidingen van die oefening, om de noodzakelijke maatregelen te nemen. Die schrapsessies worden inderdaad uitgevoerd met de verschillende administraties, om overbodige regelgeving te schrappen.

Mijnheer Coel, de hervormingsagenda die wij voorgelegd hebben, is eenvoudig. Dat is de hervormingsagenda vanuit het regeerakkoord en vanuit het plan Vlaamse Veerkracht. Dat is digitalisering, het tegengaan van regelneverij, kijken of onze subsidies wel op een goede manier worden besteed. Dat zijn een aantal elementen die wij vanuit federale hervormingen nodig hebben om onze ambities te bereiken.

U gaf zelf het voorbeeld van het arbeidsmarktbeleid. Ik denk dat dat het meest sprekende voorbeeld is. De besprekingen die wij nu voeren, ook met de federale partners en de andere regeringen, gaan er inderdaad over om die hervormingsagenda in dat plan van Europa te krijgen. We hebben daarbij één voordeel: Europa heeft dat in haar landenaanbevelingen ook al dikwijls naar voren gebracht. Dat is ook nog 'work in progress', dat is nog niet afgeklopt. Maar dat zijn wel de dingen die op de agenda staan.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Ik denk dat ik mijn beste beschouwingen al gedeeld heb, ik ga het daarbij laten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de conclusies van de Vlaamse Regering betreffende de studie van de Nationale Bank van België over de impact van migratie – 2088 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): In 2018 bestelden toenmalig federaal minister van Financiën Johan Van Overtveldt en staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken van de N-VA een allesomvattende studie – zo werd het toch verkocht – naar de impact van migratie op de Belgische economie en financiën. De focus moest liggen op niet-EU-burgers en op de kosten en opbrengsten voor onze arbeidsmarkt en overheidsfinanciën van alle mogelijke migratiekanalen, van asiel tot gezinshereniging. Minister-president, nog voor de resultaten er waren zei u het volgende: “Als uit de analyse zou blijken dat de studie op bepaalde punten onvoldoende uitgediept is naar Vlaanderen toe, kunnen de betrokken vakministers van de Vlaamse Regering nagaan wat de meest aangewezen werkwijze is om aan die eventuele lacunes tegemoet te komen.” De studie werd helaas meerdere malen uitgesteld, en uiteindelijk kwamen de resultaten van de studie er pas in november 2020.

De studie, uitgevoerd door de Nationale Bank van België (NBB), is echter alles-behalve volledig. Voormalig staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken was daarom net zoals wij niet onder de indruk. Hij hekelde terecht de onvolledige manier waarop de studie is uitgevoerd, omdat allerlei kosten, bijvoorbeeld de kostprijs van illegaliteit, werden genegeerd. Wat nog het belangrijkste is, is dat de studie niet de volledige levensloop van de migranten in rekening neemt, wat tot misleidende, valse conclusies heeft geleid. Ook Francken kwam tot die conclusie; hij zei dat bepaalde niet-Europese immigratiestromen de Vlaming bakken vol belastinggeld kosten. Wat niet in de studie staat, maar wel op basis van dezelfde data geconcludeerd werd door doctor Jan van de Beek, wiskundige en antropoloog en een gerenommeerde expert die aan de Universiteit van Amsterdam is gepromoveerd op een onderzoek naar migratie-economie, is dat een autochtoon over zijn volledige levensloop de Belgische schatkist 63.000 euro opbrengt, terwijl een allochtoon ons gemiddeld 150.000 euro kost. Dat is dus een enorm verschil, een enorme discrepantie.

Minister-president Jambon, in de commissievergaderingen van 10 november en 5 januari ondervroeg ik u reeds over welke conclusies u trekt uit deze studie van de Nationale Bank over de impact van migratie op de Belgische economie en financiën. Op 10 november vroeg u daarvoor meer tijd, en twee maanden later gaf u het teleurstellende antwoord dat in de studie gewezen wordt op “de globale positieve economische impact van migratie in haar verschillende facetten in België”, dat we “in ons Vlaams regeerakkoord vooruitlopen op die studie” en dat u “geen intentie” had om “aan de Nationale Bank te vragen om een nieuwe studie te maken”.

Wel ging u toen voor het eerst een verbintenis aan inzake timing, iets wat u naar eigen zeggen vroeger nog nooit had gedaan. U zou namelijk voor eind februari de conclusies van deze migratiestudie op de ministerraad van de Vlaamse Regering brengen, en de impact ervan op de Vlaamse bevoegdheden bespreken.

Minister-president, is dit reeds gebeurd? Zo ja, wat is de conclusie van de Vlaamse Regering naar aanleiding van de resultaten van de studie van de Nationale Bank

over de impact van migratie op de Belgische economie en financiën? Is de studie volgens de Vlaamse Regering volledig genoeg?

Welke Vlaamse beleidsdomeinen raakt de studie? Welke beleidswijzigingen zouden desgevallend moeten worden doorgevoerd?

Zou er niet ook een dergelijke studie moeten worden uitgevoerd over de impact van migratie op de Vlaamse economie en financiën? Zo neen, waarom niet?

Ik dank u voor uw antwoorden.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: We hebben de studie van de Nationale Bank met de Vlaamse Regering grondig doorgenomen en besproken, zoals ik u beloofd had. Ik heb wel de timing van eind februari niet gehaald: het was vorige vrijdag. We hadden nog een aantal andere katten te geselen intussen.

Hiernavolgend overloop ik met u uitgebreid de actiepunten die de Vlaamse Regering heeft opgesomd uit de studie van de Nationale Bank. Die actiepunten gaan over volgende beleidsdomeinen: Integratie en Inburgering, Onderwijs, Arbeidsmarkt, en enkele federale bevoegdheden. In een tweede deel ga ik in op de vragen aan de federale overheid.

Ik bespreek eerst de maatregelen die de Vlaamse Regering neemt inzake integratie en inburgering. De Vlaamse Regering hechtte op 18 december 2020 haar principiële goedkeuring en op 26 februari 2021 haar tweede principiële goedkeuring aan een grondige wijziging van het Integratie- en Inburgeringsdecreet. Met de wijzigingen wil de Vlaamse overheid het inburgeringsbeleid slagkrachtiger maken, met het oog op verhoogde economische zelfredzaamheid, snelle actieve maatschappelijke participatie, doorgedreven taalverwerving en kennis van de Vlaamse waarden en samenleving. Gelet op de aanbevelingen die de Nationale Bank van België formuleert, verwijzen we in het bijzonder naar volgende maatregelen die zijn opgenomen in dat decreet. Versterken van het inburgeringstraject: de evolutie van twee naar vier pijlers binnen het inburgeringstraject met als nieuwe pijlers de onmiddellijke inschrijving van elke inburgeraar bij VDAB om de economische zelfredzaamheid te versterken, en het participatie- en netwerktraject van veertig uur. Aanscherpen van de resultaatsverbintenis: inburgeraars moeten de doelstellingen van de vier onderdelen behalen om te voldoen aan de inburgeringsplicht en om een attest te kunnen behalen. Slagen ze niet én hebben ze daarbij ook niet regelmatig deelgenomen, worden ze gesanctioneerd. Verdieping van het inburgeringscontract: het verduidelijken van de onderdelen van het inburgeringscontract, met onder andere de toevoeging van een richtinggevende timing en een bepaling betreffende de essentiële rechten en plichten die in onze samenleving moeten worden gerespecteerd. Versterken van het taalniveau na het inburgeringstraject: verplichte inburgeraars die twee jaar na het behalen van het inburgeringsattest niet werken of studeren, zullen taalniveau B1 mondeling moeten behalen. Het faciliteren van het delen van inburgeringsresultaten met de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ): door de mogelijkheid tot informatiedeling decretaal in te schrijven willen we ervoor zorgen dat de Dienst Vreemdelingenzaken bij beslissingen over het al dan niet verlengen van de verblijfstitel van de inburgeraar, op een uniforme en gelijkwaardige manier voor elke inburgeraar de nodige info verkrijgt over het gevolgde inburgeringstraject.

De Vlaamse Regering wil daarnaast het inburgeringstraject al kunnen opstarten in het land van herkomst van de nieuwkomer. Op deze manier zullen nieuwkomers sneller hun weg vinden in onze samenleving in het algemeen en op de arbeidsmarkt in het bijzonder.

Tot slot sluit de Vlaamse Regering – zo voorziet het Vlaams regeerakkoord – een samenwerkingsovereenkomst met duidelijke doelstellingen af met een participatieorganisatie die expertise bundelt met betrekking tot inclusie van mensen met een buitenlandse herkomst. De socio-economische activering van personen van buitenlandse herkomst moet de rode draad vormen doorheen die samenwerkingsovereenkomst. We verwachten van de participatieorganisatie dat ze activerende initiatieven opzet en ondersteunt om de arbeidsmarktintegratie van personen van buitenlandse herkomst te verbeteren.

Na de verwerking van het advies van de Raad van State en de definitieve goedkeuring van het ontwerp van decreet door de regering zal minister Somers dit ontwerp bij het parlement indienen.

Het tweede luik: de arbeidsmarkt. Werk zorgt voor een inkomen, maar ook voor identiteit, eigenwaarde, zelfontplooiing, een sociaal netwerk, enzovoort. Aan het werk gaan en dat ook blijven, is daarom uiterst cruciaal met het oog op maatschappelijke en professionele integratie in onze samenleving.

Het Vlaamse arbeidsmarktbeleid biedt een sterk activerings- en opleidingsbeleid op maat van de werkzoekende. Dit houdt in dat de ondersteuning en begeleiding van de werkzoekende door VDAB niet wordt bepaald op basis van persoonsgebonden kenmerken zoals leeftijd, afkomst, gender, maar wel in functie van de afstand van deze persoon tot de arbeidsmarkt. Deze benadering zorgt ervoor dat er steeds op maat van de werkzoekende kan worden gewerkt.

Om anderstalige nieuwkomers zo snel mogelijk te integreren is een snelle screening, snelle toeleiding naar opleiding of stages en snel aanleren van het Nederlands cruciaal. VDAB hanteert daarbij het principe van integratie door werk: in plaats van trage, lineaire trajecten hanteert VDAB een geïntegreerde aanpak waarbij een anderstalige nieuwkomer Nederlands leert tijdens een opleiding, stage of werk. De verschillende vormen van werkplekleren, zoals de beroepsverkenkende stages of de individuele beroepsopleiding met taalcoaching (IBO-T), bieden immers niet alleen kansen tot het ontwikkelen van algemene en technische competenties, maar ook tot het aanleren van het Nederlands. Dankzij deze geïntegreerde aanpak worden de trajecten om aan de slag te gaan aanzienlijk korter en zal de nieuwkomer ook veel sneller Nederlands leren, wat de integratie bevordert.

Daarnaast wil de Vlaamse Regering elke vorm van discriminatie bestrijden. Daarom gaat zij verder in op de ingeslagen weg van sensibilisering, zelfregulering door de sectoren, opleiding en gerichte controles vanuit sociale inspectie.

Om de economische zelfredzaamheid te versterken, wordt inschrijving bij VDAB binnen de twee maanden na ondertekening van het inburgeringscontract voor niet-werkende inburgeraars verplicht. We gaan ervan uit dat elke inburgeraar op beroepsactieve leeftijd onmiddellijk of op termijn, bijvoorbeeld na het volgen van een opleiding, een arbeidsperspectief heeft. We streven evenwel naar een gelijktijdige inschrijving bij VDAB op het moment van intake en een inschrijving bij het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII). Indien een inschrijving op hetzelfde moment niet mogelijk is, moet de inburgeraar uiterlijk twee maanden na het ondertekenen van het inburgeringscontract ingeschreven zijn bij en opgevolgd worden door VDAB.

VDAB begeleidt hen ook actief op maat naar een job van het gepaste niveau, in nauwe samenwerking met alle betrokken instanties. Actief meewerken in een traject naar werk maakt deel uit van het inburgeringstraject. Daartoe zetten we in op een automatische gegevensuitwisseling tussen VDAB, het Agentschap Integratie en Inburgering, de lokale besturen en onderwijs. De samenwerking en doorstroming wordt structureel opgevolgd door een stuurgroep onder toezicht van de betrokken ministers. We zetten ook verder in op de samenwerking met het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil).

Ons Vlaams economisch migratiebeleid legt de focus op het aantrekken van buitenlands talent, waarbij we focussen op geschoolde werknemers, onderzoekers en studenten in functie van jobs voor knelpuntberoepen of hooggeschoolden. Door de focus op doelgroepen met een aantoonbare meerwaarde verhogen we ook de economische impact van migratie, zoals ook blijkt uit de studie van de Nationale Bank.

Via de arbeidskaarten voor niet-EU-werknemers trachten we buitenlands toptalent aan te trekken en het tewerkstellingspotentieel in Vlaanderen te versterken. Het nieuwe beleid zet hierbij ook extra in op administratieve eenvoud en flexibiliteit, afgestemd op de specifieke noden van de Vlaamse arbeidsmarkt. Om misbruik te bestrijden dient de werkgever over een maatschappelijke zetel of vestigings-eenheid te beschikken in het Vlaamse Gewest.

Via de hervorming van de beroepskaarten voor niet-EU-zelfstandigen voeren we een aantrekkingsbeleid voor buitenlandse ambitieuze ondernemers en innovatief talent. We hanteren hierbij een duidelijke definitie van economische meerwaarde en innovatie, zodat criteria ontwikkeld kunnen worden op basis waarvan de aanvragen beoordeeld zullen worden, zoals een beoordeling van het financieel plan en de voorgestelde jobcreatie. Om misbruiken van het zelfstandigenstatuut en schijnzelfstandigheid te vermijden, voeren we het kwalificatieniveau 4 – dat is het niveau hoger secundair onderwijs – in als minimumvoorwaarde en vragen we een minimaal startkapitaal van 18.600 euro via een geblokkeerde rekening.

In het Vlaamse regeerakkoord en het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) 'Alle Hens Aan Dek' van de Vlaamse Regering met de Vlaamse sociale partners, afgesloten in december 2020, staat de doelstelling centraal om 120.000 Vlamingen extra aan een job te helpen en een Vlaamse werkzaamheidsgraad van 80 procent te bereiken, in het bijzonder door de werkzaamheid van personen met een arbeidshandicap, ouderen, kortgeschoolden en personen met een migratieachtergrond te verhogen.

21 procent van de niet-werkende werkzoekenden had in 2019 geen of een beperkte kennis van het Nederlands. Dit aandeel zal door hun preciaire arbeidsmarktsituatie naar alle verwachting stijgen in de nasleep van de coronacrisis. Daarom maken we werk van een talenplan om nieuwkomers beter te activeren. Onderwijs is een belangrijk instrument bij de integratie van anderstalige nieuwkomers. Binnen het leerplichtonderwijs voorzien we in onthaalklassen voor anderstalige kinderen. Vanaf het schooljaar 2021-2022 starten we ook met een taalscreening bij alle kinderen van de derde kleuterklas. Daaraan gekoppeld voorzien we middelen voor taalintegratietrajecten in scholen waar veel leerlingen als thuistaal niet het Nederlands hebben. We zorgen er zo voor dat leerlingen met voldoende kennis van het Nederlands starten in het eerste leerjaar.

Aantrekken van talent geven we ook vorm door het optimaal honoreren van aanwezig talent en opleiding. Door de focus op het aantrekken van hooggeschoolden, onderzoekers en studenten dienen we in te zetten op bekrachtiging van wat reeds werd behaald of verwezenlijkt. NARIC-Vlaanderen (National Academic Recognition Information Centre) speelt hier, via de erkenning van buitenlandse studiebewijzen, een essentiële rol in.

Dan hebben we ook nog een aantal vragen aan de Federale Regering inzake inburgering. Zoals reeds aangegeven wil de Vlaamse Regering het mogelijk maken om het inburgeringstraject reeds op te starten in het land van herkomst van de nieuwkomer. De Vlaamse Regering zal vanuit haar bevoegdheid op vlak van integratie van nieuwkomers werk maken van een gepast aanbod. Van de Federale Regering verwachten we dat ze haar bevoegdheden aanwendt om het succesvol afronden van zo'n voortraject inburgering in het land van herkomst waar mogelijk, bijvoorbeeld in het kader van gezinshereniging, ook te verplichten.

Om de ambitieuze doelstelling van een werkzaamheidsgraad van 80 procent uit het Vlaams Regeerakkoord tegen 2024 en 80 procent uit het federale regeerakkoord tegen 2030 te kunnen bereiken, is het noodzakelijk dat het federaal beleid met betrekking tot arbeidsrecht en sociale zekerheid ten volle flankerend en ondersteunend werkt ten opzichte van het Vlaams beleid.

Werkloosheid is een probleem bij Vlamingen van gelijk welke afkomst, maar verhoudingsgewijs nog iets sterker bij Vlamingen van allochtone origine. Een activerend beleid om werkloosheid te verhelpen kan bijgevolg een belangrijk verschil maken voor Vlamingen van allochtone origine en zo ook voor de hele samenleving. We vragen in dit verband de federale overheid om de nodige maatregelen te nemen om de activering van werkzoekenden te versterken, zoals een verplichte inschrijving van intensief tijdelijk werklozen bij VDAB om te vermijden dat ze na verloop van tijd in de structurele en volledige werkloosheid instromen. Intensief tijdelijk werkloos ben je bij ons na een periode van 3 maanden.

Via de Vlaamse jobbonus maken we de stap naar betaalde arbeid aantrekkelijker voor werkzoekenden met een bescheiden inkomen. Dat is een inkomen dat minder dan 2500 euro bruto per maand bedraagt. We vragen aan de Federale Regering om deze doelstelling om werken lonend te maken, verder te onderbouwen via de nodige fiscale en sociale bepalingen.

Wanneer we het ten slotte over actieve versus passieve migratie hebben, wordt de economische impact van immigratie ook bepaald door het profiel van de betrokken immigranten. Zo blijkt uit de studie dat migranten die ons land bereiken via de procedures van familiehereniging of internationale bescherming, een beduidend lagere participatie op de arbeidsmarkt vertegenwoordigen dan zogenaamde arbeidsmigranten. De hefboomen in het kader van deze passieve migratie, waaronder de gezinshereniging en internationale bescherming worden begrepen, liggen op het federale niveau. In dit kader vraagt de Vlaamse Regering, conform het Vlaams regeerakkoord, dan ook aan de Federale Regering om de nodige maatregelen te nemen, met name ook op het Europese niveau. Een doeltreffender beheer van de Europese buitengrenzen, het stoppen van illegale migratie en het aanpakken van de grondoorzaken van migratie in landen van transit en herkomst moet toelaten om tot een duurzaam migratiemodel te komen, aangepast aan de maatschappelijke draagkracht en de economische noden.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u voor uw uitgebreide antwoord.

Ik heb het er alleen wel moeilijk mee, omdat, minister-president, mijn eerste vraag luidde wat de conclusie van de Vlaamse Regering over die studie was. Is de studie volgens de Vlaamse Regering volledig genoeg? Ik heb u ook een aantal voorbeelden gegeven van kosten die niet in die studie vervat zitten. Economen, demografen en uw eigen partijgenoot, Theo Francken, hebben er al herhaalde malen op gehamerd dat die studie misleidend is. Ze is onvolledig. Ze neemt bijvoorbeeld niet – en dat is het belangrijkste –, de volledige levensloop van de migrant in rekening om de kost dan wel de opbrengst te berekenen. U gaat daar niet op in. U geeft eigenlijk een antwoord waarbij u impliciet uitgaat van de conclusies en dus ook de aanbevelingen van de Nationale Bank, gebaseerd op een studie die een misleidende, valse conclusie heeft. Dat is Vlaams beleid dat dus gebaseerd is op misleidende resultaten.

U hebt dus ook niet geantwoord op mijn vraag welke beleidswijzigingen desgevallend zullen moeten worden doorgevoerd, en dit op basis van de werkelijke getallen. Ik heb u die ook genoemd. Dr. Jan van de Beek, wiskundige en antropoloog, heeft op basis van dezelfde gegevens die de Nationale Bank heeft gebruikt,

waarbij hij echter wel rekening houdt met de volledige levensloop van de migranten, berekend dat een allochtoon ons gemiddeld 150.000 euro kost, terwijl een autochtoon gemiddeld 63.000 euro opbrengt. U geeft dan een antwoord en verwijst naar allerlei beleidsdomeinen – op Vlaams niveau zijn dat Integratie, Inburgering, Werk, enzovoort –, maar u zegt op geen enkel moment dat de enige juiste conclusie om een goed beleid op het vlak van werk en integratie te voeren, is dat er paal en perk moet worden gesteld aan de instroom. Je kunt op geen enkele manier van een knol een raspaard maken. Dat kun je gewoon niet. Dat is ook wat Dr. Jan van de Beek zegt: er moet aan de poort een selectie gebeuren, van enerzijds migranten die wel een meerwaarde kunnen geven, en van anderzijds migranten die dat niet kunnen.

Ik hoor u zeggen dat men illegale migratie moet stoppen. Zeer goed. Men moet de grondoorzaken van migratie aanpakken. Zeer goed. Ik zou u dus willen vragen, minister-president Jambon, dat u, als u in overleg gaat met de Federale Regering, ervoor pleit om niet alleen een quotum of een jaarlijks plafond – want er komen er veel te veel binnen – voor migratie in te voeren, maar ook om een selectie door te voeren, waarbij men, zoals bijvoorbeeld in Australië, met een puntensysteem werkt. Zo trekken we alleen de mensen aan die effectief de zekerheid bieden van een economische meerwaarde.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister-president, bedankt voor uw antwoord.

Ik ben al tweemaal tussengekomen en dit is nu de derde keer dat de heer Van Rooy u over hetzelfde onderwerp een vraag stelt. Voor mij is dit een interessant onderwerp. Ik moet zeggen dat u een heel mooi overzicht hebt gegeven van waar de Vlaamse Regering allemaal op inzet en welke initiatieven er op het vlak van integratie, onderwijs, arbeidsmarkt en arbeidsmigratie in de toekomst zullen worden genomen. Zoals u ook al zei, ben ik ervan overtuigd dat het Vlaams regeerakkoord vooruitliep op die studie. We zetten in dat Vlaams regeerakkoord wel degelijk op de juiste punten in. Het is nu een kwestie om die een voor een te laten slagen.

Ik hoor de heer Van Rooy zeggen dat u niet diep genoeg ingaat op de problematiek zelf. U haalt echter aan dat de Vlaamse Regering de Federale Regering een aantal vragen zal stellen. Dat zijn heel interessante vragen, bijvoorbeeld om de inburgering in het land van herkomst te faciliteren. Men moet al veel sneller in het proces inzetten op die integratie en inburgering. Ik denk dat dat iets is wat men in Nederland al een tijdje doet. Ik heb ook aan minister Somers gevraagd om hierop in te zetten. Door de verdere digitalisering van het inburgeringsproces denk ik dat we daar vanuit Vlaanderen in zullen slagen. Het is zeer goed dat de Vlaamse Regering het bij het federale niveau op tafel legt om dit verplichtend te maken, bijvoorbeeld in het kader van de gezinshereniging.

Bovendien hoor ik u wel degelijk op de juiste nagel slaan, minister-president. Het is zo dat professor van de Beek in de hoorzitting in de Kamer concludeerde dat er inderdaad moet worden ingezet op de actieve migratie. Ik hoorde u net zeggen dat dat evenwicht verstoord is. We moeten inzetten op actieve in plaats van op passieve migratie. U verwijst daarbij naar de gezinshereniging en naar de strijd tegen illegale migratie. Die punten zijn wel degelijk nodig om dat evenwicht, dat er nu niet is omdat de passieve migratie te veel het overwicht heeft, te herstellen en zo die passieve migratie aan banden te leggen.

Mijnheer Van Rooy, we zullen met onze federale fractie in de Kamer verder inzetten op deze punten. Er zijn inderdaad hiaten in de methodologie. Het onderzoek moet volgens mij worden verdergezet en worden verruimd, zodat de juiste conclusies met betrekking tot de generatierekening kunnen gemaakt. Ook de financiële, economische en maatschappelijke kost van illegale migratie moet in kaart

worden gebracht. We zullen vanuit de N-VA opnieuw het initiatief nemen en vragen om verder op die studie te werken, die studie te verruimen en daar de nodige conclusies uit te trekken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Bedankt, mevrouw De Vreese, voor de ondersteuning.

Mijnheer Van Rooy, ik zou samen met u willen dat de Vlaamse Regering verantwoordelijk was én voor het migratiebeleid én voor de inburgering en de integratie. Ik zou dat willen. Dat is waar ik in mijn politieke bestaan op inzet. Ik wil zoveel mogelijk bevoegdheden van het federale niveau naar het Vlaamse te halen. Ondertussen ben ik wel een legalist. Als minister-president van de Vlaamse Regering spreek ik mij uit over mijn bevoegdheden. Om mijn bevoegdheden maximaal te bewerkstelligen, kan het zijn dat ik ook zaken van het federaal beleid nodig heb. Dat is exact het antwoord dat ik aan u heb gegeven.

Mensen met een migratieachtergrond ernstig aanmoedigen om aan onze maatschappij te participeren en om iets bij te dragen in plaats van iets te kosten, hoort tot onze bevoegdheden: onderwijs, Nederlands leren, al die elementen die moeten leiden naar inburgering en dus leiden naar tewerkstelling en dus leiden naar zelfontplooiing van die mensen. En aan de andere kant zijn er een aantal vragen aan de federale overheid om veel meer in te zetten op actieve dan op passieve migratie, om het inburgeren in het buitenland te laten starten en dergelijke.

Ik hoop uit de grond van mijn hart dat ik het nog mag meemaken dat de Vlaamse Regering, wie die dan ook leidt, ook verantwoordelijk kan zijn voor het migratiebeleid. Ik zou dat echt heel graag willen, maar spijtig genoeg is dat minstens tot 2024 niet het geval.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister-president Jambon, u bent natuurlijk ettelijke jaren verantwoordelijk geweest voor het immigratiebeleid. Dat zijn we nog niet vergeten, en ik denk u ook niet. Er is toen op geen enkel moment paal en perk gesteld aan die passieve migratie. En dan ken ik het riedeltje wel: we zaten in een coalitie en we moesten rekening houden met ... Net zoals u nu in een coalitie zit met twee traditionele partijen die wel een beetje verstrenging toelaat, bijvoorbeeld wat betreft inburgering en integratie, maar u weet net zo goed als ik dat dat 'too little too late' is. Ik weet dat u dat weet.

Het is ook niet omdat iemand inburgert en integreert dat hij of zij een economische meerwaarde is voor onze samenleving. De lat ligt gewoon veel te laag. U zou aan uw federale regeringscollega's kunnen zeggen dat u in Vlaanderen met de handen in het haar zit wat inburgering en integratie betreft. Uw collega-minister Somers zit niet met zijn handen in het haar, want die denkt dat het allemaal valt op te lossen met wat inburgeringscursussen, maar zolang er geen strenge selectie gebeurt aan de poort via een puntensysteem à la Australië op socio-economische factoren, en bovendien ook een culturele selectie om ervoor te zorgen dat hier alleen nog maar een aantal mensen binnenkomen die cultureel volledig compatibel zijn met onze Vlaamse en Europese manier van leven, zullen we blijven aanmodderen op dezelfde manier als dat hier al decennia bezig is. En er zal studie na studie worden aangetoond dat die massa-immigratie ons geld blijft kosten in plaats van dat het ons geld oplevert, en de Vlaming zal het niet blijven pikken om daarvoor te blijven betalen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het gebruik van scanners van het Chinese bedrijf Nuctech – 1930 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Recent werd bekend dat de Belgische douane scanners van een Chinees bedrijf gebruikt die in andere westerse landen worden verboden uit bezorgdheid over de veiligheid ervan. De scanners worden gebruikt in havens, treinstations en op luchthavens en geproduceerd door het Chinese bedrijf Nuctech. Het bedrijf werd vorig jaar al gebannen uit de Verenigde Staten, en Canada heeft besloten dat Nuctech zijn ambassades niet met scanners mag uitrusten. Onlangs nog besloot Litouwen apparaten van de firma te verbieden. Nuctech werd in de Verenigde Staten trouwens op dezelfde zwarte lijst als Huawei gezet.

De reden voor die golf van bezorgdheid is dat er bewijs zou bestaan dat de scanners van Nuctech via paspoortnummers en vingerafdrukken gegevens verzamelen over het verkeer van goederen en personen. Het bedrijf is deels in handen van de Chinese staat. Volgens de Belgische douane is er blijkbaar geen vuiltje aan de lucht. De Staatsveiligheid stelde nochtans in haar activiteitenverslag dat ons land moet waken over zijn strategische onafhankelijkheid ten opzichte van buitenlandse actoren zoals China. Zij wijzen er expliciet op dat China organisaties en staats-bedrijven gebruikt als coverorganisaties voor hun inlichtingenactiviteiten. Dat is toch een belangwekkende stelling.

Volgens het kabinet van bevoegd federaal minister Vincent Van Peteghem is er geen enkele indicatie waaruit zou blijken dat deze scanners zonder onze tussenkomst informatie zouden kunnen doorsturen. Dat gaat echter lijnrecht in tegen de bezorgdheden die ondertussen een hele resem veiligheidsexperts hebben geuit. Zij wezen er onder andere Nederland onlangs nog op dat het bedrijf deels in handen is van de Chinese staat en de scanners wel degelijk ingezet kunnen worden voor spionage en misbruik van verzamelde data.

Uiteraard is de eerste vraag daarover: wat is uw visie op het gebruik van de scanners van Nuctech? Schat u dat in als een mogelijk veiligheidsrisico?

Minister-president, hebt u daarover al uw bezorgdheid geuit bij de federale collega's? Indien ja, wat was het antwoord daarop?

Maakt de Vlaamse administratie op enigerlei wijze gebruik van de scanners van Nuctech? Zo ja, denkt u aan het stopzetten van het gebruik ervan?

Ten slotte, niet onbelangrijk aangezien het in andere landen zo bestaat: hoe staat u ten aanzien van het opstellen van een Vlaamse 'zwarte lijst' met buitenlandse bedrijven en technologie die mogelijk een gevaar inhouden voor de strategische onafhankelijkheid en industrie van Vlaanderen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, over de eerste drie vragen kan ik heel kort zijn. Het gebruik van de scanners van Nuctech valt onder de bevoegdheid van de federale douane. Daar kan ik verder geen uitspraken over doen. Ik heb daarover mijn bezorgdheid nog niet geuit bij de federale collega's. Ik

ben dat ook niet van plan. Er zijn mij ook geen entiteiten in de Vlaamse overheid bekend die gebruikmaken van de scanners van Nuctech.

Wat uw vierde vraag over het gebruik van zwarte lijsten betreft, is Vlaanderen geen voorstander van het gebruik van zwarte lijsten. De aankoop van goederen en diensten gebeurt namelijk binnen het kader van de regelgeving Overheidsopdrachten. Daarbij moeten onder meer de beginselen van non-discriminatie en gelijke behandeling worden gerespecteerd. Dat betekent dat de participatie van ondernemingen uit andere EU-lidstaten niet mag worden verhinderd of bemoeilijkt.

Voor ondernemingen uit derde landen, de niet-EU-lidstaten, is de toegang tot de Europese aanbestedingsmarkt afhankelijk van internationale overeenkomsten, maar de vaststelling is dat die bedrijven veelal aan overheidsopdrachten deelnemen door middel van hun in Europa gevestigde rechtspersonen.

Het opstellen van een 'zwarte lijst' met buitenlandse bedrijven en technologie zou dan ook op gespannen voet staan met die beginselen inzake non-discriminatie en gelijke behandeling. Dat neemt niet weg dat bij bepaalde overheidsopdrachten moet worden nagegaan of er een nationale veiligheidsdimensie is. Dat zal sterk afhankelijk zijn van de sector en het type product of dienst dat geleverd moet worden.

Nationale veiligheidsrisico's kunnen onder meer aan de orde zijn als een overheidsopdracht impact heeft op vitale infrastructuur, op de strategische onafhankelijkheid of op het doorgeven van vertrouwelijke informatie. In dergelijke gevallen moet een risicoanalyse worden uitgevoerd die ervoor zorgt dat de nodige maatregelen worden getroffen om die risico's af te dekken.

Voor bedrijven die betrokken zijn bij een overheidsopdracht, moet geval per geval worden nagegaan wat de antecedenten zijn van dat bedrijf en wat de relatie is tussen de aard van die producten, het beoogde eindgebruik en de mogelijke veiligheidsrisico's. Zo verplicht de regelgeving overheidsopdrachten om in de selectiefase de betrouwbaarheid en de geschiktheid van ondernemingen na te gaan. In de technische bepalingen en uitvoeringsvoorwaarden van de overheidsopdracht kunnen allerlei maatregelen en garanties worden opgenomen om die veiligheidsrisico's uit te sluiten.

Voor opdrachten die specifiek betrekking hebben op werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, is bovendien een specifiek regelgevend kader van toepassing met eigen procedures in het geval de openbare veiligheid of de bescherming van de essentiële veiligheidsbelangen aan de orde is.

Het bovenstaande toont dus aan dat de regelgeving Overheidsopdrachten de nodige ruimte biedt om beheersingsmaatregelen te nemen bij opdrachten met bepaalde veiligheidsrisico's. Dat veronderstelt evenwel dat voorafgaand aan de opdracht een degelijke risicoanalyse is uitgevoerd.

Ik ben mij er uiteraard van bewust dat andere landen spionageactiviteiten ontwikkelen op heel wat domeinen. Daar moeten we heel aandachtig en beducht voor zijn. Vlaanderen onderhoudt dan ook goede relaties met de federale veiligheidsdiensten, onder meer omdat we het belangrijk vinden om dergelijke mogelijke spionagerisico's in te dijken.

Daarnaast streeft Vlaanderen zelf ook naar een efficiënte veiligheidscultuur waarbij we waken over onze strategische veiligheidsbelangen. Die gedeelde waakzaamheid zal het mogelijke risico op spionage of eventuele andere veiligheidsrisico's minstens deels kunnen beperken.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord, maar het is ietwat teleurstellend, om te beginnen vanwege wat u op het einde zei: dat u met de nieuwe initiatieven die u nu neemt, eventueel een dergelijke problematiek deels kunt ondervangen. Wel ja, goed, als het maar deels is, dan denk ik dat u een tandje moet bijsteken.

Ik besef natuurlijk wel, aangezien de aanleiding van de vraag ging over de federale douane, dat dit federale materie is. Maar ook daarin stelt u me teleur, want u bent zelfs niet van plan om uw bezorgdheid te uiten. Dat vind ik heel vreemd en teleurstellend.

U bent geen voorstander van het gebruik van zwarte lijsten. Ik begrijp voor een stuk uw redenering als het gaat over landen binnen de EU. We zitten natuurlijk met een vrij verkeer van goederen en diensten binnen de EU, en daar moeten we uiteraard zeer behoedzaam omgaan met deze regels. Maar ik had het in het bijzonder over de derde landen, en daar hanteert u ook een andere redenering. In dit kader denk ik dat er wel moet kunnen overwogen worden om met zwarte lijsten te werken. Ik heb voorbeelden gegeven: de Verenigde Staten doen dit. Ik verwijs ook naar debatten die we in de commissie eigenlijk al gehouden hebben rond de Chinese 5G-technologie, die bijvoorbeeld in Groot-Brittannië geweerd wordt. Ik vind dat u in dat kader toch alleszins moet overwegen om het gesprek daarover aan te gaan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil het debat een beetje breder trekken, in plaats van het enkel maar over deze scanners te hebben. In het regeerakkoord staat ook dat we binnen het Europese kader werk zouden maken van een transparant screenings- en blokkeringsmechanisme. We zouden dat op poten zetten, en daarmee dan buitenlandse investeringen met risico's voor de veiligheid en de openbare orde evalueren, en blokkeren wanneer de evaluatie negatief was.

U hebt eerder aangegeven dat we zouden moeten inschrijven in een interfederaal systeem, en dat dit instrument geen protectionismemechanisme mag zijn. Dat was duidelijk in een antwoord op een actuele vraag, ooit in de plenaire. Daarenboven hebben we hier in het parlement ook een resolutie goedgekeurd op 10 juni, in het kader van de economische relance, waarbij we de regering gevraagd hebben een Vlaams initiatief te nemen om dit screeningsmechanisme op te richten, en af te stemmen met de andere overheden in België. Mijn vraag is: hoe lopen de gesprekken met uw federale collega's, en hoe staat het met de voortgang van dit screeningsmechanisme?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Om op de vraag van de heer Gryffroy te antwoorden kan ik verwijzen naar een vraag die ik vorige week in deze commissie al beantwoord heb. De interfederale gesprekken daarover zijn bezig. We zullen zien of die tot een gunstig resultaat leiden, want de bedoeling is inderdaad om interfederaal iets op te zetten. Zoals ik zeg: de gesprekken zijn lopend, maar het is nog te vroeg om al conclusies te trekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de regionale verschillen in de werkstraffen en het recente overleg met de federale minister van Justitie, de bevoegde ministers van de deelstaten en het College van procureurs-generaal – 1831 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Collega's, ik herinner u nogmaals aan de spelregels met betrekking tot de spreektijden bij de behandeling van vragen om uitleg.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik heb in deze commissie al eerder vragen gesteld over uw beleid rond de werkstraffen. Wij zijn vanuit onze fractie heel tevreden dat u inspanningen levert om in het totaalaanbod extra plaatsen te creëren. Door de coronamaatregelen hebt u, minister, bijvoorbeeld ook ingezet op nieuwe mogelijkheden, inzonderheid via het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

De werkstraf blijft ook vandaag een relevante straf die bovendien in de meerderheid van de gevallen tot een goed einde wordt gebracht, zo bleek ook uit de cijfers die u recent hebt toegevoegd na mijn laatste vraag om uitleg hierover. Het is volgens ons ook heel belangrijk dat met een werkstraf het gemeenschapsgevoel bij de betrokken veroordeelde wordt gestimuleerd en op die manier gewerkt wordt aan re-integratie.

Uit het antwoord op mijn recente schriftelijke vraag blijkt dat het aantal uitgesproken werkstraffen in Vlaanderen in 2019 opnieuw steeg tot boven de vierduizend. Dat waren de cijfers, minister, op het moment van het indienen van de vraag, want ondertussen heb ik ook de cijfers van 2020 gekregen. Dit was dus in 2019, na enkele jaren van daling. Een derde van al die werkstraffen werd opgelegd in de provincie Antwerpen. Het justitiehuis van Antwerpen was daarbij verantwoordelijk voor meer dan een vijfde van alle werkstraffen in Vlaanderen. Het gaat voornamelijk om jonge daders. Werkstraffen werden vooral opgelegd aan verkeersovertreders, maar worden vaak ook toegepast voor delicten tegen eigendommen of personen. Het aandeel drugsdelicten in de totaliteit stijgt ook.

Uit de cijfers die u meegaf, minister, blijkt dat er toch wel grote regionale verschillen bestaan: Antwerpen is de koploper, terwijl in West-Vlaanderen en Limburg veel minder werkstraffen worden uitgesproken.

Hebt u zicht op de oorzaken van de grote regionale verschillen inzake het uitspreken van werkstraffen?

Zult u over deze regionale verschillen overleg plegen met de andere betrokken instanties? In de commissievergadering van 26 januari zei u dat er een overleg gepland was met de federale minister van Justitie, de bevoegde ministers van de deelstaten en het College van procureurs-generaal van de daaropvolgende vrijdag. Dat was dan 29 januari. Werd dit thema daar ook besproken? Welke thema's werden meer in het algemeen op dit overleg besproken? Welke afspraken werden gemaakt?

Ten slotte: naast de rechter, die iemand veroordeelt tot een werkstraf, kan ook het parket een dienstverlening, namelijk een activiteit ten dienste van de gemeenschap, voorstellen. Ook die maatregelen worden opgevolgd door de justitiehuisen. Hebt u zicht op de omvang van deze maatregelen, en zijn daar ook dezelfde regionale verschillen merkbaar?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, het is fijn om ook nog eens fysiek aanwezig te zijn en elkaar eens te zien.

Collega Schryvers, er zijn verschillende mogelijke verklaringen. Enerzijds is er het verschil in het aantal inwoners per provincie. Dat speelt al mee. De grootstedelijke context speelt ook mee.

Een andere verklaring kan gezocht worden bij de magistratuur zelf. We stellen vast, vanuit de justitiehuisen, dat we bijvoorbeeld een stijging of daling zien als er een nieuwe magistraat wordt aangesteld en die al dan niet gelooft in werkstraffen. Je ziet die regionale verschillen ook bij andere zaken, zoals bijvoorbeeld het tijdelijk huisverbod.

U weet dat wij bij ons eigen Agentschap voor Natuur en Bos plaatsen hebben gemaakt, maar ook de vraag hebben gesteld aan verschillende lokale besturen, omdat we zien dat er een toename is. Er was ook een achterstand, en die proberen we dit jaar zo goed mogelijk weg te werken.

Ik begrijp dat het niet altijd gemakkelijk is voor lokale besturen om dat te doen, maar het is echt wel goed dat een werkstraf wordt uitgevoerd. Vandaar dat we daar met de nodige drive achter zitten om die werkstraffen uitgevoerd te krijgen. Anders dreig je in een straffeloosheid te komen.

De regionale verschillen in de uitvoering van de werkstraffen stonden voor beide vergaderingen niet op de agenda. Antwerpen is in veel zaken de koploper, door een zeer actief en gedreven parket. Dat is dus heel goed.

De andere thema's die wel ter sprake kwamen op onze vraag vanuit Vlaanderen, waren onder andere het geweld tegen buschauffeurs van De Lijn. Ook de aparte registratie voor het fenomeen van tienerpooiers is aan bod gekomen. Daar hebben de andere regio's zich eigenlijk ook bij aangesloten om dat als een apart fenomeen in het register te zetten, omdat men dan een beter beeld krijgt over de problematiek rond tienerpooiers en men er een fatsoenlijker beleid rond kan voeren. Het IT-systeem stond ook op de agenda, en ook de werkwijze in gemeenschappelijke omzendbrieven.

Wat uw derde vraag betreft: de procedure 'bemiddeling en maatregelen' biedt aan het parket de mogelijkheid om misdrijven op een buitengerechtelijke wijze af te handelen. De wetgever voorziet binnen deze afhandelingswijze aan het parket onder meer de mogelijkheid om een dienstverlening voor te stellen aan een verdachte. De uitwerking en opvolging hiervan gebeurt inderdaad door justitieassistenten. In 2020 hebben de justitiehuisen in ongeveer 20 procent van hun dossiers 'bemiddeling en maatregelen' opdrachten ontvangen met een voorstel tot dienstverlening. Concreet gaat dit in totaal over 281 dossiers. Dossiers met dienstverleningen werden vooral in Brussel-Leuven en de provincies Limburg en Oost-Vlaanderen behandeld. In de provincie Antwerpen werd het laagste aantal dossiers met dienstverleningen behandeld. Ik kan u deze cijfers ook schriftelijk bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel voor uw toelichting bij die regionale verschillen. Er zijn natuurlijk een aantal objectieve parameters: het inwonersaantal of de grootstedelijke context. Maar zoals u zelf ook stelt, gaat het ook over de magistratuur zelf die er al dan niet meer in gelooft. Dat kan. Zij moeten daar natuurlijk in alle onafhankelijkheid over kunnen oordelen. Misschien is het ook soms een beetje onbekend is onbemand, zoals dat ook is met het tijdelijk huisverbod, waar u naar verwezen hebt. Daar zien we die heel sterke regionale

verschillen – daar hebben we het ook al over gehad –, en we denken dat het gewoon niet voldoende gekend is in andere regio's en bij andere parketten dan Limburg en Antwerpen. Mijn vraag is op welke manier we toch meer ter sprake zouden kunnen brengen dat die werkstraffen echt wel een goed alternatief zijn. Ik geloof daar immers echt in, en voor een aantal delicten of voor een aantal daders zelfs meer dan in andere bestraffing.

Wat de oproep naar lokale besturen betreft: dat is tijdens corona belangrijk gebleven, maar ik denk dat het ook na corona nodig blijft dat we voldoende aanbod hebben. Ik ben ook lang genoeg actief geweest in een uitvoerend mandaat in een gemeente en ik weet dat dat wel wat inspanningen vraagt, maar eenmaal je daar meer mee bezig bent, wordt het natuurlijk ook gemakkelijker. Een goede begeleiding is daar ook heel sterk nodig. De oproep die u doet, wil ik zeker onderschrijven, maar ik wil u dan ook vragen om de lokale besturen daarin op een goede manier te blijven begeleiden.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik kan u alleen maar bijtreden dat die werkstraffen die uitgesproken worden, ook daadwerkelijk en zo snel mogelijk uitgevoerd worden. Dat is de logica zelve.

Onlangs kreeg ik een antwoord op mijn schriftelijke vragen nummer 96 en 509 over de uitvoering van de werkstraffen tijdens de coronacrisis. U gaf aan dat het in september 2020 ging om 415 afgesloten dossiers, waarna dan een ferme sprong volgt naar in totaal 2399 afgesloten dossiers in oktober, met aan het einde van 2020 dan een totaal van 3027 afgesloten dossiers. Kunt u eventueel toelichten hoe het precies komt dat er ineens van 415 dossiers naar 3027 dossiers gesprongen wordt, en dat in een tijdsbestek van slechts een 3-tal maanden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Op de cijferkwestie zal ik moeten terugkomen. We gaan dat toevoegen aan het verslag om dat te duiden, want anders gaan we ons misschien weer van cijfers vergissen. Dan is dat ook niet goed, want dan is het: 'De minister heeft zich vergist qua cijfers.' We gaan dat dus goed opzoeken en laten toevoegen. *(N.v.d.r.: Het kabinet van minister Demir heeft ons na afloop van de vergadering volgende aanvulling bezorgd: "In de SV's wordt meegegeven dat 415 dossiers zijn afgesloten in de maand september. Daarna wordt er vermeld dat er tegen oktober 2399 en eind van het jaar 3027 dossiers zijn afgesloten. Maar dat zijn alle dossiers samen. Voor de maand september was het enkel voor september zelf. Dus oktober en einde van het jaar waren cumulatieve cijfers; september was enkel het maandcijfer. Het cijfer is dus niet foutief, enkel verkeerd weergegeven, wat een vertekening geeft.")*

Collega Schryvers, ik neem uw suggestie uiteraard mee. Het is belangrijk dat we voldoende ingang vinden bij lokale besturen. Tijdens corona wou niemand – de woonzorgcentra, ziekenhuizen enzovoort – externen binnen hebben – ik snap dat ook wel –, en ook heel veel kringloopwinkels waren gesloten. We hebben toen zowel bij onze diensten, het Agentschap voor Natuur en Bos, maar ook bij heel veel lokale besturen aangeklopt. We gaan dat moeten blijven doen. Ik ben het daarmee eens. Ik neem de suggestie zeker mee om daar voldoende plaats te vinden. Werkstraf is voor sommigen inderdaad goed, voor anderen niet. Dat is een beslissing die ook wel bij de magistratuur ligt, om daar een oordeel over te vellen. Maar als er een werkstraf wordt opgelegd, is het echt belangrijk dat de werkstraf ook effectief uitgevoerd wordt. Het komt er dan op aan om voldoende plaatsen te vinden. Die zullen we ook moeten zoeken bij al onze lokale besturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gevolgen van het arrest van het Grondwettelijk Hof voor het decreet Jeugddelinquentierecht – 1908 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het arrest van het Grondwettelijk Hof van 11 februari 2021 betreffende het Jeugddelinquentiedecreet – 1933 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Met het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht koos Vlaanderen heel uitdrukkelijk voor een nieuwe benadering. De klemtoon ligt op de verantwoordelijkheid van de jongere die een jeugddelict heeft gepleegd en op herstel. Het pakt me eigenlijk dat dit thema hier juist vandaag op de agenda staat, omdat we door de gebeurtenissen van gisteren allemaal wel de reflex gemaakt hebben hoe belangrijk het is om die jongeren effectief te kunnen wijzen op hun verantwoordelijkheid. Maar het is natuurlijk ook een heel scala van jongeren in totaal diverse situaties en met diverse delicten die ze plegen. Daar moet ook rekening mee gehouden worden. De rechter heeft in het decreet dan ook heel uitdrukkelijk heel ruime mogelijkheden gekregen tot het opleggen van een maatregel of een sanctie. De jongere zelf kan ook een positief project voorstellen.

Aan de andere kant gaat het natuurlijk altijd over minderjarigen. Dat betekent dat we ook het grondwettelijk en internationaal kinderrechtenkader altijd heel sterk voor ogen moeten houden en blijven houden. Kinderen en jongeren genieten daardoor terecht een belangrijke rechtsbescherming. In de rechtspraak speelt inzonderheid artikel 3, §1, van het Kinderrechtenverdrag een sleutelrol. Dat bepaalt dat bij alle maatregelen betreffende kinderen de belangen van het kind de eerste overweging moeten vormen.

In het arrest van het Grondwettelijk Hof van 11 februari laatstleden wordt deze rechtspraak bevestigd en wordt het belang van het kind uitdrukkelijk naar voren geschoven bij de besluitvorming van de rechter. Het decreet bepaalt namelijk dat de jeugdrechter of jeugdrechtbank bij het opleggen van een reactie rekening moet houden met zes criteria en in de opgesomde volgorde. Volgens het Grondwettelijk Hof heeft dit tot gevolg dat de persoonlijkheid en maturiteit van de minderjarige verdachte of delictpleger, evenals zijn leefomgeving en veiligheid ondergeschikt zijn aan onder meer de ernst van de feiten. Volgens het hof waarborgt het decreet hierdoor niet dat het belang van het kind steeds de eerste overweging is. Het hof vernietigt bijgevolg de woorden 'overeenkomstig de opgesomde volgorde' in het betreffende artikel 16, §1.

Cruciaal zijn natuurlijk het belang van rechtswaarborgen en kwaliteitseisen bij de besluitvorming over en de uitvoering van reacties op jeugddelicten.

De langdurige gesloten begeleiding kan in beginsel enkel worden opgelegd aan een minderjarige delictpleger die minstens zestien jaar oud is wanneer hij het jeugddelict pleegt. Bij wijze van uitzondering kan de sanctie in uitzonderlijke omstandigheden ook worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger dan zestien zijn op het moment van de feiten. Het decreet definieert niet wat die uitzonderlijke omstandigheden zijn. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat dit doelt op de ernst van de gepleegde feiten. De bedoeling van de decreetgever stemt volgens

het hof evenwel niet overeen met de voorwaarden die zijn neergelegd in het decreet. De vereisten voor het opleggen van een langdurige gesloten begeleiding zijn immers minder strikt voor minderjarigen jonger dan zestien dan voor minderjarigen die minstens zestien zijn op het ogenblik van het plegen van het delict.

Dat gebrek aan coherentie veroorzaakt rechtsonzekerheid voor de minderjarigen jonger dan zestien, aldus het Grondwettelijk Hof. Zij kunnen niet voldoende voorzien of ze een gedraging stellen die kan worden gesanctioneerd met een gesloten begeleiding. Het overlaten aan de jeugdrechtbank om te bepalen wanneer er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden, geeft aanleiding tot een risico van willekeur en schendt het beginsel van de voorspelbaarheid, zoals dat voortvloeit uit het wettigheidsbeginsel. Daarom worden artikel 37, §1, 2°, en §4 van het decreet vernietigd.

Ingevolge dit arrest zijn er dus twee artikelen van het decreet die een aanpassing vereisen. Ik heb daarover de volgende vragen, minister. Welke stappen zult u ondernemen om uitvoering te geven aan het arrest van het Grondwettelijk Hof? Binnen welke timing zult u dat doen? Zult u het parlement daarbij betrekken? Zult u de kinderrechtencommissaris daarbij betrekken? Hebt u zicht op de praktijktoepassing van het decreet, zeker wat betreft de specifieke artikelen waarover ik het had?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, zoals mevrouw Schryvers heeft gezegd, doet het arrest van het Grondwettelijk Hof een uitspraak over het Jeugddelinquentiedecreet. De vernietiging was eigenlijk gericht op drie domeinen: het optreden van de jeugdrechter of de rechtbank en de behandeling van de zaak; de seponering onder voorwaarden, de bemiddeling, het positief traject en het herstelgericht groeps-overleg; en de vrijheidsberovende maatregelen en sancties.

Er werd dus toch een breed deel van het decreet gevisieerd, waarbij de verzoekers steunden op de Grondwet, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en het Verdrag voor de Rechten van het Kind. In totaal voerden de verzoekers dertien middelen aan. Daarvan werden er twee deels gegrond verklaard. Ten eerste: de volgorde die artikel 16, §1, oplegt bij het overwegen van de factoren om tot een juiste maatregel te komen, wordt geschrapt. En ten tweede: de mogelijkheid om onder uitzonderlijke omstandigheden ook voor de leeftijd van 12 tot 16 jaar een langdurige gesloten begeleiding uit te spreken, wordt geschrapt.

Als ik het arrest van 69 pagina's, dat ik hier bij heb, volledig doorneem, merk ik dat het hof op heel belangrijke elementen van dit decreet de decreetgever – het parlement, dus – volledig bijtreedt. Bijzonder belangrijk is ook dat de onderliggende visie van het decreet wordt rechtgehouden, namelijk het verantwoordelijkheidsmodel dat we hebben ingevoerd met dit nieuwe jeugddelinquentierecht. Dat wordt als oké beschouwd en wordt gesitueerd in het kader van schadeherstel en hulpverlening. Die visie wordt nergens onderuit gehaald door het hof.

Maar er zijn dus wel twee gerichte bijsturingen, vandaar mijn vragen, minister. Wat is uw reactie op dit arrest? Wat gaat u doen? Kunt u de gevolgen van die twee bijsturingen situeren voor de praktijk? Hebt u al overleg gepleegd met iedereen die betrokken is in dat hele justitiële apparaat, en natuurlijk met uw collega van Welzijn, om te kijken welk gevolg hieraan wordt gegeven?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, tegenwoordig lezen wij veel arresten op het kabinet, over verschillende thema's. Dus ook hierover hebben wij de bijna 70 pagina's doorgenomen. Zoals u weet, heeft het Grondwettelijk Hof de motivatie van

het verweer van de Vlaamse Regering ten aanzien van de meeste punten uit het verzoekschrift gevolgd. Dat mag ook wel benadrukt worden. Dat is positief. Het betekent dat we de visie van een Vlaamse aanpak, zoals vertaald in het decreet, de komende periode verder kunnen uitrollen.

Inleidend kan ik zeggen dat we ermee aan de slag zijn gegaan en dat we volgende vrijdag een ontwerpdecreet aan de Vlaamse Regering zullen voorleggen. Dat zal daarna de gebruikelijke weg van adviezen en indiening in het parlement volgen. Ik kom daar straks nog even op terug.

Het Grondwettelijk Hof stelde vast dat de volgorde van criteria waarmee de jeugdrechter of de jeugdrechtbank rekening dient te houden bij het opleggen van respectievelijk een maatregel of sanctie, niet waarborgt dat het belang van het kind steeds de eerste overweging is. Het hof vernietigt daarom in artikel 16, §1, van het decreet dan ook de opgesomde volgorde in de criteria waarmee de jeugdrechter of jeugdrechtbank rekening moet houden.

Wat de vernietiging betreft van artikel 16, §1, dringt zich geen remediëring op. De jeugdrechter of de jeugdrechtbank zal nog steeds rekening moeten houden met de criteria bij het opleggen van een reactie, maar is niet langer gehouden om de door de decreetgever vooropgestelde volgorde te volgen.

Verder oordeelde het Grondwettelijk Hof dat de sanctie van de langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar onvoldoende voorspelbaar is. Het overlaten aan de jeugdrechtbank om te bepalen wanneer er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden, geeft volgens het hof aanleiding tot een risico van willekeur en is in strijd met het strafrechtelijke wettigheidsbeginsel.

Het Grondwettelijk Hof sluit de mogelijkheid om een langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar op te leggen, principieel dus niet uit in zijn arrest, maar bekritiseert het gebrek aan invulling van de uitzonderlijke omstandigheden van de sanctie.

Ik zal dus vrijdag een ontwerpdecreet voorleggen om tegemoet te komen aan de vereiste van voorzienbaarheid van de strafbaarstelling. Daarbij zal nauwkeurig omschreven worden dat die sanctie slechts mogelijk is voor een zeer limitatieve lijst met misdrijven voor minderjarige delictplegers tussen twaalf en zestien jaar. Het was en is de intentie van het decreet om de langdurige gesloten begeleiding voor de groep van jongeren jonger dan zestien jaar enkel te voorzien voor zeer uitzonderlijke situaties en die duidelijk af te lijnen in functie van de leeftijd. Met andere woorden: we werkten een voorontwerp uit dat gevolg geeft aan die differentiatie en het duidelijke en uitzonderlijke karakter van deze zeer ingrijpende sanctie.

Na goedkeuring door de Vlaamse Regering zal de gebruikelijke weg voor een ontwerp van decreet gevolgd worden, dus het inwinnen van advies bij de Raad van State en indiening bij de bevoegde commissie. Uiteraard zal ook het Kinderrechtencommissariaat, als paraparlementaire instelling, advies geven over het ontwerp van decreet. En we doen dat uiteraard ook in overleg met de minister van Welzijn.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister. In globo is de filosofie achter het decreet inderdaad wel aanvaard. Zoals ik daarnet zei, zijn verantwoordelijkheid en herstel heel belangrijk. Maar aan de andere kant gaat het natuurlijk over kinderen en jongeren, over minderjarigen. Het belang van het kind is natuurlijk hét kader dat we altijd voor ogen moeten nemen. Dat is wat het Grondwettelijk Hof ook heeft gezegd.

Ik noteer uit uw antwoord dat de volgorde uit artikel 16, §1, vernietigd is volgens het arrest en dat nu alle criteria eigenlijk dezelfde waarde hebben en dat de rechter nu het oordeel moet maken. En dat gaat zo blijven. Ik ga er dus van uit dat dat ook in de toekomst op die manier wordt ingevuld door de rechters.

Met betrekking tot de langdurige gesloten begeleiding gaat u met een ontwerp-decreet komen, dat ook zal worden getoetst bij het Kinderrechtencommissariaat en zo verder. U licht al een tipje van de sluier op door te zeggen dat het met een limitatieve lijst zal zijn. We zullen de volgende weken wel zien hoe het komt. Maar ik heb de volgende vraag, minister. U hebt eerder aan mij geantwoord dat u een opvolggroep hebt geïnstalleerd met betrekking tot jeugddelinquentierecht, wat heel goed is en ook nodig is. Is er met deze groep ook terugkoppeling geweest over de manier waarop u zult remediëren, zoals het Grondwettelijk Hof heeft gevraagd?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik had geen bijkomende vraag. Ik vond het antwoord erg duidelijk, en ik kijk uit naar het ontwerp dat de minister voorbereidt en waar wij hopelijk onze input over kunnen leveren.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, het is inderdaad een interessante uitspraak. Er zijn een aantal aanvechtingen voorgelegd, onder andere dat het decreet een aantal grondrechten zou schenden, zoals het zwijgrecht, het vermoeden van onschuld, het vooropstellen van het belang van het kind. Wat het belang van het kind betreft gaat men met deze vernietiging natuurlijk wel in op het feit dat dat gedeeltelijk geschonden zou worden, zeker als het minderjarigen betreft die nog jonger zijn en die mogelijk een strengere straf zou worden opgelegd. Dat is toch wel straf. Inderdaad, in het andere geval is het slechts de vernietiging van drie woordjes, maar die vernietiging heeft natuurlijk wel een groot effect.

Een aantal klachten zijn ook verworpen, maar daar geeft de uitspraak wel bekrachtiging van de rechten van de minderjarige. Het Grondwettelijk Hof gaat bijvoorbeeld uitgebreid in op de interpretatie van het decreet; het geeft grondwets-conforme interpretaties. Er is bijvoorbeeld de erkenning van de bevoegdheid van de advocaat om niet-verschijnende jongeren te vertegenwoordigen. Dat was in de praktijk een discussiepunt. Er is de erkenning van het zwijgrecht, ook voor de jeugdrechter, en de bekrachtiging dat een beroep doen op dat zwijgrecht geen afbreuk doet aan de toegang tot seponering onder voorwaarden, tot bemiddeling, tot een positief project, tot herstelgericht groepsoverleg.

Er gaan stemmen op dat dit arrest het Vlaamse jeugdrecht eigenlijk een stukje terugduwt richting het jeugdbeschermingsrecht. In die zin geeft het Grondwettelijk Hof ook een interpretatie, zelfs op de plekken waar het bekrachtigt. Het versterkt duidelijk ook de rechten van de betrokken minderjarigen die met het jeugddelinquentierecht in aanraking komt.

Ik wilde u ook vragen op welke manier en op welke termijn u daarop zou reageren. Daar bent u inderdaad op ingegaan. Kunt u ook ingaan op het aantal bepalingen dat de rechten van de minderjarige bekrachtigt, en een verduidelijking geeft aan het jeugddelinquentierecht? Kunt u daar duiding rond geven?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Schryvers had het even over de opvolggroep. Die werden effectief geconsulteerd, en die zullen ook verder instaan voor de uitwerking van het decreet.

Collega Groothedde, zoals het decreet is opgesteld en zoals we het zullen remediëren, stelt het het belang van het kind en de kinderrechten tout court wel centraal. De remediëring die we voorstellen zal ook tegemoetkomen aan hun advies. En uiteraard zullen we ook het advies van het Kinderrechtencommissariaat en van de Raad van State inwinnen. Op die manier hopen wij wel tegemoet te komen aan alle opmerkingen die er zijn gegeven. Ik weet niet wat u nog wilt weten, is dat voldoende?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik kijk uit naar het ontwerp.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik kijk er uiteraard ook naar uit, maar ik wil toch nog even inpikken op wat collega Groothedde zei. De lezing die collega Groothedde aan het arrest geeft is wel een heel particuliere lezing, waarvan ik eerlijk gezegd niet heb gehoord dat die onderschreven wordt door de Vlaamse Regering, of door de banken van de meerderheid in dit Vlaams Parlement.

Laat het heel duidelijk zijn: het Grondwettelijk Hof heeft, zoals ik ook in de inleiding van mijn vraag heb gezegd, het verantwoordelijkheidsmodel helemaal niet onderuitgehaald, integendeel. Ze heeft het laten staan, zoals de decreetgever ook kan bepalen. Die beleidsoptie verandert hier hoegenaamd niet mee, en we gaan dus niet terug naar het beschermingsmodel. Dat was nu net een model waar we van af wilden stappen om naar dat verantwoordelijkheidsmodel te gaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het overleg met de federale overheid in het kader van het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van minderjarigen – 1953 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opsluiting van zeven minderjarigen in afwachting van een uitspraak van de jeugdrechter – 1975 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de aanpak van minderjarigen bij coronaovertredingen – 2010 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, zoals u in uw beleidsnota terecht hebt gesteld, is het overleg met de federale overheid van groot belang, niet in het minst om tot een gezamenlijk en consequent straf- en strafuitvoeringsbeleid te komen.

Tijdens de bespreking van de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) voor 2021 in de commissie hebt u ook gesteld dat u deelneemt aan de vergaderingen van het

College van procureurs-generaal en in overleg gaat met dat college wanneer dit nodig of nuttig is. U stelde tevens dat uw kabinet en uw administratie geregeld overleg plegen met het college.

Krachtens artikel 3 van het samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid zijn er Vlaamse vertegenwoordigers aangesteld voor vijftien expertisenetwerken. Deze expertisenetwerken gaan onder meer over slachtofferbeleid, mensenhandel, jeugdbescherming, leefmilieu, criminaliteit tegen personen, justitiehuisen, enzoverder.

De recente gebeurtenissen waarbij jonge tieners werden opgesloten en van hun vrijheid werden beroofd na een lockdownfeestje doen heel veel vragen rijzen, inzonderheid vanuit het perspectief van het Kinderrechtenverdrag. Het gebeuren doet in algemeenheid de vraag rijzen naar de manier waarop wordt omgegaan met jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, hun voorleiding voor de jeugdrechter, en de rechtswaarborgen daarrond. De Kinderrechtencommissaris wees zo ook op het gemis aan kapstokken bij de politiediensten voor het omgaan met minderjarigen. Algemeen denk ik dat velen van ons, ook ikzelf, ons heel wat vragen stelden bij de proportionaliteit van wat daar gebeurde tegenover de gepleegde feiten.

Volgens de informatie die in de pers is verschenen, staat in de rondzendbrief van het College van procureurs-generaal, die het vervolgingsbeleid rond de coronamaatregelen moet uniformiseren, dat een onmiddellijke voorleiding van minderjarigen bij het parket of bij de jeugdrechter niet aangewezen is, tenzij bij zeer ernstig en/of herhaald gevaar voor de openbare veiligheid.

Minister, bent u op de hoogte van de rondzendbrief en heeft er daaromtrent overleg plaatsgevonden, inzonderheid wat de minderjarigen betreft?

Hoe kan ervoor gezorgd worden dat het Kinderrechtenverdrag altijd wordt gerespecteerd en dat de rechten van jongeren altijd worden gerespecteerd? Welke initiatieven hebt u in dat kader al genomen? Is er ter zake intussen ook verder overleg geweest?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik wil het hebben over een incident dat op zaterdagavond 13 februari plaatsvond. Toen werden zeven minderjarigen in Kapellen meegenomen door de politie nadat ze betrappt waren op een overtreding van de pandemie-maatregelen. Er was daar blijkbaar geen conflict of escalatie waarvan wij weet hebben. Die zeven minderjarigen brachten de nacht door in het commissariaat van de politie en werden vervolgens overgebracht naar het justitiepaleis. Daar verbleven ze in een cel tot de voorleiding gebeurde voor een jeugdrechter, op zondag. Deze jeugdrechter sprak huisarrest en een taakstraf uit.

Minister, als er coronamaatregelen worden overtreden, moet daar een sanctie op volgen. Laat ons daar heel duidelijk over zijn. De vraag is dan natuurlijk welke proportie die sanctie moet aannemen. Op welke manier ga je om met minderjarigen die tot dezelfde klasbubbel behoren en die samen iets drinken in de garage bij iemand thuis?

Er kwam heel wat reactie op dat incident, uiteraard van de ouders maar ook van de Kinderrechtencommissaris, van politici en commentatoren. De algemene tendens is dat het vasthouden in dit geval niet proportioneel is. Het parket en de federale minister van Justitie verdedigen wel de aanpak. Federaal minister Van Quickenborne heeft in de pers ook gezegd dat uit de tijdlijn toch blijkt dat de kinderen de nacht niet in de cel hebben doorgebracht. 'Ze zijn ondervraagd, in het

bijzijn van hun ouders en advocaat. Dat is een belangrijke nuance', aldus de minister. Verder geven magistraten ook aan dat de vraag naar een harde aanpak wel degelijk vanuit het beleid zou komen.

We hebben in de Vlaamse Regering en in het Vlaams Parlement jaren gesleuteld aan het decreet betreffende het jeugddelinquentie. We hebben dat net besproken. Daarbij hebben we telkens zorgvuldig gezocht naar een evenwicht tussen verantwoordelijkheid en het besef dat minderjarigen een andere aanpak moeten krijgen dan volwassenen. Nog los van de juiste afbakening van de bevoegdheden is mijn aanvoelen dat dit incident niet strookt met de principes die we daar samen hebben neergezet.

Ik weet dat het voor u heel moeilijk is om op individuele gevallen in te gaan. Het geval is ook maar een aanleiding voor mijn vraag.

Wat is hier juist gebeurd?

Kunt u wat duiding geven bij de bevoegdheden als er coronamaatregelen worden overtreden en het parket heel fors optreedt? Situeert dit zich louter federaal? Zijn er Vlaamse invalshoeken? Zo ja, welke?

Hoe kijkt u naar de feiten? Wordt er overlegd met uw federale collega?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Mijn collega's hebben de zaak al geschetst. Zeven minderjarigen werden naar het justitiepaleis gebracht. Zij werden tijdens die nacht ondervraagd en in cellen opgesloten. Ouders en jongeren stapten daarna naar de pers en gaven aan dat de jongeren hierdoor getraumatiseerd zijn.

Rond de gang van zaken is nadien een maatschappelijk debat ontstaan. Ik heb daar weken geleden al een vraag over ingediend, maar intussen zijn daar nog veel meer stemmen aan toegevoegd. In de Panoreportage ging men in op geweld tegenover jongeren. Diverse stemmen uit het middenveld geven in verschillende persartikels ook aan dat deze aanpak voor veel meer jongeren dan die zeven geldt, maar dat niet alle stemmen zich even makkelijk kunnen laten horen. Ook de kinderrechtencommissaris geeft aan dat ze heel regelmatig verhalen binnenkrijgt over jongeren die zeer snel en hard bestraffend worden behandeld. Ze roept op tot reflectie over de aanpak van jongeren in deze crisis.

Als we naar de Panoreportage kijken over de aanpak van jongeren binnen het COVID-19-beleid, dan wordt er aangegeven dat er over heel Vlaanderen regelmatig buitenproportioneel politiegeweld wordt toegepast, ook fysiek geweld. Zo gaf een jongere bijvoorbeeld aan dat een oogzenuw werd geraakt nadat hij gewoon de regels had overtreden, maar er geen geweld of provocatie naar de politie toe was. Een andere jongere, die net een kaakoperatie had gehad, gaf aan dat hij herhaaldelijk, terwijl hij alle regels volgde, met zijn kin tegen het beton werd geduwd. Anderzijds geven politiediensten aan dat ze in deze crisis onder heel hoge druk staan. Zij hebben heel veel taken. Het is wel zo dat deze gang van zaken en de rechten van kinderen en jongeren ons tot reflectie moeten dwingen.

Wat vindt u van de gang van zaken, niet alleen in dit geval, maar in het algemeen? Wordt er te snel opgetreden tegenover jongeren in het algemeen? Op welke manier zult u zorgen voor een evenwichtiger aanpak? In dit geval zijn het jongeren die toegang hadden tot de media. Ze kenden hun rechten, hun ouders waren goed geconnecteerd. Wat met alle andere jongeren die die toegang niet hebben en hun rechten niet zo goed kennen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Als ik de tussenkomsten van de drie parlementsleden hoor, dan kan ik mij daar wel bij aansluiten. Ik vind de reactie op deze feiten niet proportioneel. Ik blijf het betreuen dat er tussen de vaststelling van de feiten en de voorleiding op de jeugdrechtbank geen andere regeling werd getroffen die minder traumatiserend voor de kinderen zou zijn geweest. Er is effectief de vraag van het federale beleid, en mevrouw Schryvers heeft daar naar verwezen, om coronaovertredingen streng aan te pakken. Nogmaals, dat degenen die een overtredding begaan, gestraft moeten worden, kan iedereen beamen, maar de vraag is natuurlijk op welke manier. Hen vasthouden in plaats van hen naar huis te sturen of de ouders te bellen, vind ik toch wel verkeerd.

Je kunt overtredingen door minderjarigen niet gelijkstellen aan overtredingen door volwassenen. Ook in het jeugddelinquentierecht behandelen we minderjarigen, zoals collega Parys terecht aanhaalt, anders dan volwassenen.

Ik denk dat het jeugddelinquentierecht dat ook zo weergeeft en altijd getracht heeft de juiste afweging te maken om voldoende evenwicht te bewaren tussen de gepleegde feiten en de gepaste maatregelen. Mevrouw Groothedde vraagt of de jongeren in het algemeen niet te hard worden aangepakt. Ik vind dat je naar de feiten moet kijken. Welke feiten werden er begaan? Heeft men een moord gepleegd, dan moet je daar op een andere manier op reageren dan nu. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

U wilt dat ik het over de coronamaatregelen heb. Excuseer. De corona-aanpak alsook de procedureregels voor de voorleiding van minderjarigen zijn federale materie. In de omzendbrief wordt gemeld dat een onmiddellijke voorleiding op het parket of bij de jeugdrechter niet aangewezen is, tenzij er een zeer ernstig gevaar voor de openbare veiligheid is of wanneer een minderjarige op mensen spuugt of wanneer een minderjarige oproept om de maatregelen niet te respecteren. Wat daar ook nog in staat, is dat men erop moet toezien dat minderjarigen zo snel mogelijk moeten terugkeren naar hun woning. Ondanks de vraag naar een strenge corona-aanpak werden in de omzendbrief wel een aantal garanties rond minderjarigen opgenomen. Ik ben het in die zin niet helemaal eens met de federale minister van Justitie, die zegt dat dat de procedure is. Dat is niet zo. De omzendbrief zegt dat jongeren zo snel mogelijk terug naar hun woning of instelling moeten. In normale gevallen bel je naar de ouders, zeg je wat de kinderen mispeuterd hebben en dat ze voor de jeugdrechtbank moeten verschijnen. Je vraagt hun om de kinderen te komen halen en hen morgen naar de rechtbank te brengen.

Het gaat om een federale materie, maar toch heeft mij dat er niet van weerhouden om in overleg te treden met het Antwerpse parket, dat ondertussen ook in overleg is gegaan met de kinderrechtencommissaris om samen naar verbeterprocessen te kijken. We hebben afgesproken dat we die verbeterprocessen verder mee opvolgen. Dat kan toch niet de gang van zaken zijn. Als een minderjarige heel zware feiten pleegt en men die dan vasthoudt, dan is dat natuurlijk terecht. Hier hebben we toch niet direct aanwijzingen dat het over zeer zware feiten gaat. Als we de procedure kunnen verbeteren, dan denk ik dat we dat moeten doen. Dat proberen we nu samen met het parket en de kinderrechtencommissaris te doen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is altijd moeilijk om in te gaan op individuele cases. Ik probeer me daar gewoonlijk ook heel ver vanaf te houden, maar in dezen had iedereen toch wel duidelijk de reactie dat dit niet klopt. De aanpak van de jongeren staat niet in verhouding tot de feiten die werden gepleegd. We weten dat iedereen het moeilijk heeft met die coronamaatregelen, en op jongeren wegen die zeker heel zwaar. Als die maatregelen worden overtreden, dan moet er gereageerd worden. Dat is ook heel duidelijk. Ik denk dat we dat allemaal wel onderschrijven,

maar dat moet natuurlijk in verhouding staan tot de ernst van de feiten. Als het gaat over minderjarigen, moet het vanzelfsprekend ook binnen het kader van de kinderrechten gebeuren. We hebben het daar naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof net over gehad. Het Grondwettelijk Hof heeft ook nog eens specifiek naar voren geschoven dat, als er een verantwoordelijkheidsmodel wordt ingevoerd, dat altijd binnen dat kinderrechtenkader moet gebeuren. Ik denk dat we allemaal, en ik zeker, kunnen stellen dat die proportionaliteit niet gerespecteerd werd. De maatregelen waren ook niet conform de omzendbrief, die ik heb aangehaald in de toelichting van mijn vraag om uitleg. Er staat duidelijk in dat de voorleiding niet is aangewezen, tenzij bij een heel ernstige aanleiding.

Minister, u zegt dat u contact hebt opgenomen met het Antwerpse parket en dat er samen met het Kinderrechtencommissariaat en het parket wordt bekeken welke verbeterprocessen er mogelijk zijn. Dat is goed. We moeten uit wat er gebeurd is, ook leren voor de toekomst. Maar dat zal niet alleen gelden in Antwerpen. Globaal genomen is er nood aan meer overleg en betere afspraken over zowel het politie-optreden als de parketten. Zult u dat ook ruimer opnemen dan alleen voor Antwerpen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik vind het goed dat u zelf initiatief hebt genomen en dat u het gesprek daarover bent aangegaan met het parket en met het Kinderrechtencommissariaat. We kijken echt uit naar wat daaruit zal komen. Uiteraard is die kindnorm bij de politiediensten waar het Kinderrechtencommissariaat voor heeft gepleit, belangrijk. Het is te hopen dat u daar mee een duw aan kunt geven.

Wat het incident zelf betreft, collega's, als we willen dat de coronamaatregelen goed worden opgevolgd, moeten we ervoor zorgen dat er een draagvlak is. Als er een manier is om dat draagvlak als sneeuw voor de zon te laten smelten, dan is het wel om zeven kinderen die uit dezelfde klasbubbel komen, die samen thuis in een garage iets drinken, voor een nacht op te sluiten in een politiecel en de volgende dag meteen voor te leiden en hen huisarrest te geven, terwijl er aan de andere kant een seksfeestje wordt stilgelegd in Brussel en een Hongaars Europees parlamentslid aan de regenpijp halfnaakt wordt gevonden en vervolgens door de politie thuis wordt afgezet. Als je die twee uitkomsten met elkaar vergelijkt, dan kun je er wel van uitgaan dat mensen zeggen: sorry, maar hier doe ik niet meer aan mee. Eerlijk gezegd hebben ze gelijk.

Ik kan me niet van de indruk ontdoen, minister, dat het parket hier echt een voorbeeld heeft willen stellen en dat het heeft gezegd: dat zijn kinderen uit een gemeente met een goed sociaaleconomisch profiel en we gaan laten zien dat we hier ook even hard tegen optreden als tegen andere jongeren die bijvoorbeeld uit een stadscentrum komen.

Ik vrees dat die boodschap die het parket wellicht vanuit een goede overweging heeft willen geven, helemaal als een boemerang is teruggekomen en dat die er mee toe leidt dat ze er in de uitoefening van hun job voor hebben gezorgd dat het draagvlak voor die maatregelen afneemt, omdat het niet als proportioneel wordt ervaren. Ik ben dus blij, al moeten we daar in dit parlement met de nodige terughoudendheid naar kijken, dat het gezond verstand op het niveau van het hof van beroep wel duidelijk heeft gezegevierd. De rechterlijke macht moet doen wat ze moet doen, maar ik ben blij dat er checks and balances in het systeem zitten die hier dan toch in zekere mate hebben gewerkt.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik ben blij dat u in dit geval in dialoog bent gegaan en dat iedereen het erover eens is dat we de aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat moeten volgen. Ik heb in mijn initiële vraag al gevraagd om dat breder te trekken. Ik ga dat nu explicieter doen, want in dit geval gaat het inderdaad om jongeren die goed genoeg geconnecteerd zijn, die de weg naar de media vinden, maar in heel veel gevallen is dat niet zo. In veel gevallen is het zo geweest dat de coronacrisis systeemfouten heeft blootgelegd in onze maatschappij en in dit geval zou het niet slecht zijn als we eens kijken wat er in de diepte kan worden gedaan.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft bijvoorbeeld zelf al gezegd dat volgens de Bejingregels politiemensen die vaak of uitsluitend omgaan met minderjarigen of vooral bezig zijn met preventie van jeugddelinquentie, een aparte opleiding en vorming zouden moeten krijgen. Er zijn stappen in de goede richting, zoals de Salduzwet – waarover u straks een vraag krijgt –, maar er wordt op verschillende vlakken tekortgeschoten. Wat dat betreft zult u in inderdaad in overleg moeten gaan, maar liggen er heel veel sleutels ook op Vlaams niveau.

Die beleidsvoorstellen komen vanuit het middenveld en zijn onder andere de informatie naar professionals en jongeren toe, om jongeren beter te informeren over hun rechten, maar dat geldt ook ten aanzien van de politie, die beter moet worden geïnformeerd over de rechten van jongeren. Er is het voorstel van een permanente gerichtere opleiding voor politiemensen, niet alleen over kinderen en jongeren, maar ook over kansengroepen, zoals mensen zonder papieren, mensen met een migratieachtergrond enzovoort. Er wordt ook meer diversiteit binnen het korps aangehaald. In elk van die voorstellen zijn er een aantal zaken die de Vlaamse overheid kan doen, die op Vlaams niveau liggen.

U en ik zijn ideologisch heel verschillend. Dat blijkt vaak. Ik geloof wel dat u het belangrijk vindt dat elk kind en elke jongere toegang tot dezelfde rechten krijgen en dat er rechtvaardig wordt opgetreden tegenover die kinderen en jongeren. Mijn vraag is: wilt u een voortrekker zijn om ervoor te zorgen dat dit voorval en deze voorvallen – want het zijn er meer dan een – een precedent kunnen worden om dat beter aan te pakken in de toekomst? En op welke manier gaat u dat doen?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik trap een open deur in als ik zeg dat dit land op het vlak van justitie te kampen heeft met structurele tekortkomingen. Minderjarige allochtone jongeren die Brussel met de regelmaat van de klok in brand steken, plunderen, vernielen en daarbij dan ook nog eens de gezondheid van anderen in het gevaar brengen, staan sneller terug op vrije voeten dan dat de politie hen kan oppakken en voorleiden voor een jeugdmagistraat. Wanneer Vlaamse tieners met een klein groepje – het is hier al verschillende keren aangehaald – samenkomen zoals onlangs in Antwerpen, draait dat voor sommigen van die minderjarigen uit op een nachtmerrie met een urenlange opsluiting.

Laat me duidelijk zijn, collega's, het is voor ons hoe dan ook cruciaal dat er effectief wordt opgetreden tegen het schenden van de regels. Regels zijn er om gevolgd te worden, maar daarnaast is het nog altijd belangrijk dat het optreden tegen die overtreders proportioneel is ten aanzien van de overtreding en dat in alle gelijkaardige situaties in een gelijkaardig optreden wordt voorzien.

Vandaar ook mijn bijkomende vragen, minister: overweegt u om een klacht in te dienen bij de Hoge Raad voor Justitie, zodat hij de zaak grondig kan onderzoeken en aanbevelingen kan formuleren om dergelijke discussies in de toekomst te vermijden?

Weet u of coronadelicten gepleegd door minderjarigen ervoor zorgen dat er meer maatregelen worden opgelegd ten aanzien van minderjarigen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, er zijn nog heel veel suggesties van verschillende commissieleden. Ik wil heel duidelijk stellen dat, als een minderjarige een overtreding heeft begaan, we daar de regels die we kennen, ook in het jeugddelinquentierecht, volgen. Dat er in deze zaak niet proportioneel is gereageerd, daar moeten we geen tekening bij maken. Ik heb in dit dossier dan ook geïntervenieerd en ik zal dat altijd blijven doen.

Het gaat natuurlijk om het vinden van een goed evenwicht. Welke feiten zijn gepleegd? Soms zijn er zware feiten gepleegd, als het gaat over een moord of over drugsfeiten enzovoort, en dan denk ik dat er veel te laks opgetreden is. Hier mag men iets meer optreden. Men moet daar die ouders ook bij betrekken enzovoort. Er is ergens een mismatch en dat moeten we beter bekijken. Ik wil dat graag doen. Ik wil dat ook doen in overleg met de federale collega's, die bevoegd zijn voor al die omzendbrieven, de procedures enzovoort.

Ik zal nooit toelaten dat een minderjarige op een onrechtvaardige manier wordt behandeld of niet proportioneel, zoals in dezen met het opsluiten. Er is hier geen moord begaan voor alle duidelijkheid. Ik begrijp niet waarom men niet gewoon naar die ouders belt. Ik probeer het me voor te stellen. Ik heb ook een kind. Als dat zoiets doet, vind ik dat het gestraft moet worden: een werkstraf of noem maar op, ergens een stage doen. Maar ik zou wel willen dat ze me bellen. Ik ben de ouder van een minderjarige. Ik wil dat ik als ouder word gebeld en dat ik mijn kind kan komen halen. 's Anderendaags ga ik wel mee luisteren naar wat de jeugdrechter zegt en geef ik het dan een pandoering om de oren. In die zin wil ik wel een initiatief nemen ten aanzien van de verschillende bevoegde collega's om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat de opgelegde straffen niet disproportioneel zijn en dat men een tandje bijsteekt waar het echt nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Wat er gebeurd is in Kapellen, of in Antwerpen met jongeren van Kapellen, daar stond de reactie absoluut niet in verhouding tot de gepleegde fouten. En ik denk dat het goed is – zonder dat we kunnen tussenkomen in een individueel geval natuurlijk, dat is duidelijk – dat we allemaal aangeven dat dit niet kan, en dat we er lessen uit trekken over hoe we wel tot die proportionaliteit kunnen komen. Het is goed dat u daarvoor initiatief hebt genomen, minister, en ik wil er nog eens op aandringen, zoals ik in mijn tweede vraag deed, dat dit op een bredere manier gebeurt dan enkel richting het parket van Antwerpen, naar aanleiding van deze concrete case. Mijn collega Tinne Rombouts heeft over hetzelfde incident ook een vraag om uitleg gesteld aan minister Dalle. Ook hij verwees naar overleg met politiediensten. Ik denk dat het goed zou zijn dat samen wordt bekeken – omdat minister Dalle bevoegd is voor Jeugd – hoe politie en parketten omgaan met jongeren, en hoe de proportionaliteit altijd kan worden gegarandeerd. Ongeacht het feit dat er iets gedaan wordt dat niet mag, en dat tegen de regels is – en je hebt daarbij heel veel verschillende mogelijkheden, van erge feiten tot heel lichte feiten –, de reactie moet altijd in verhouding staan tot de ernst van de feiten. We moeten er ook altijd rekening mee houden dat het gaat over minderjarigen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik vind dat minister Demir kristalhelder was, en ik heb daar niets aan toe te voegen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik hoor bij u een principiële verklaring rond de rechten van het kind, ook in verband met jeugddelinquentie. Dat is goed, dat is fijn.

Het is inderdaad ook buiten dit individuele geval een goed idee dat het breder wordt getrokken. Collega Schryvers gaf aan dat minister Dalle hierin kan worden betrokken. Uw collega-minister Somers lijkt me ook een heel aangewezen persoon om gelijke rechten te garanderen.

Het zou natuurlijk heel fijn geweest zijn als u op deze vraag een antwoord had kunnen geven dat concreter was, met een zeker plan, waarbij we wat dieper op de zaken hadden kunnen ingaan. Ik kan me voorstellen dat als u dat niet hebt voorbereid, dat u dat dan niet voor de vuist weg kan geven. Maar ik hoop wel dat over een paar weken – en ik kijk nu ook naar de voorzitter – een vraag hierover wordt geaccepteerd, en dat we u dieper kunnen bevragen over wat er hierrond concreet zal gebeuren.

Ik weet niet of de voorzitter het heeft gehoord?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde, dat zal dan zijn voor een andere vraag die u nog kan indienen, want we waren al aan de slotreplik beland. Maar het staat u helemaal vrij om over hetzelfde thema opnieuw een vraag in te dienen.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het initiatief van de minister om gratis een advocaat aan te bieden aan slachtoffers die zich aanmelden bij een Zorgcentrum na Seksueel Geweld – 2050 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Europese Dag van het Slachtoffer en de mogelijke invoering van een wet Salduz voor slachtoffers – 2096 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, u hebt al meermaals benadrukt dat u wilt investeren in de ondersteuning van slachtoffers, en onze fractie staat volledig achter die beleidsoptie. Ik heb u in het verleden ook al vragen gesteld naar bijkomende personeelscapaciteit voor justitieassistenten, inzonderheid ook voor slachtofferonthaal, en we zijn tevreden dat de aanwervingen daar lopend zijn.

Het is voor CD&V ook heel belangrijk dat er werk wordt gemaakt van geïntegreerde slachtofferzorg. Het is positief dat justitiehuisen als officiële partner worden opgenomen in de nieuwe lokale samenwerkingsovereenkomsten die per zorgcentrum na seksueel geweld (ZSG) worden opgesteld. U kondigde nu aan, minister, dat u de intentie hebt om slachtoffers, die zich na seksueel geweld aanmelden bij een zorgcentrum, een gratis gesprek met een gespecialiseerde advocaat aan te bieden. U verklaarde dat u dat wilt doen via de Vlaamse juridische eerstelijnsbijstand.

Volgens de berichten in de pers hebt u daartoe ook gesprekken opgestart met de Federale Regering, met name om te komen tot een zogenaamde Salduzwet voor slachtoffers. Ingevolge de zesde staatshervorming werden de gemeenschappen

bevoegd voor de juridische eerstelijnsbijstand. Met 'juridische eerstelijnsbijstand' wordt bedoeld: de juridische bijstand die verleend wordt in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie die georganiseerd wordt door de Commissies voor Juridische Bijstand en door erkende organisaties voor juridische bijstand.

De federale overheid blijft bevoegd voor de juridische tweedelijnsbijstand. Dat houdt onder meer het systeem van de pro-deoadvocaten in. Aan dit systeem zijn bepaalde voorwaarden verbonden om te kunnen genieten van gratis – of bijna gratis – bijstand.

De federale Salduzwet van 1 januari 2012 bepaalt wat je rechten zijn als je verhoord wordt. Die verschillen als je slachtoffer of getuige bent of als je verdachte bent. Op dit ogenblik heeft men als slachtoffer of getuige geen recht op een advocaat die aanwezig is tijdens het verhoor. De Salduzwet heeft tot een verhoogde vraag naar tweedelijnsbijstand geleid.

Vlaanderen heeft uitvoering gegeven aan de nieuwe bevoegdheid met het decreet van 2019 en verankert de juridische eerstelijnsbijstand in een integrale en welzijnsgerichte benadering.

Ik verwijs ook graag naar Antwerpen, waar een belangrijk project Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) in een justitiële context tot stand gebracht werd in het justitiepaleis zelf.

Wat zijn uw concrete voorstellen in verband met de gratis juridische bijstand voor slachtoffers? Op welke manier wilt u dat realiseren? Welke bijkomende middelen staan daartegenover?

Wat zijn de resultaten van het overleg daaromtrent met de federale minister?

Ziet u uw voorstel voor koppeling aan de zorgcentra na seksueel geweld als een eerste stap? Welke verdere stappen worden dan nadien eventueel gepland?

Hoe ziet u de relatie tussen de juridische eerstelijnsbijstand en de juridische tweedelijnsbijstand? Is dat al aan bod gekomen op een bevoegde interministeriële conferentie (IMC)?

Wat is de stand van zaken in verband met het uitvoeringsbesluit van het decreet van 2019?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Dank u wel.

Ik kan het kort houden. Het was op de vooravond van de Europese Dag van het Slachtoffer dat u aankondigde dat u de huidige Salduzwet wilt uitbreiden naar het slachtoffer. Ik zal niet herhalen wat collega Schryvers daarnet deskundig heeft uitgelegd, maar volgens ons kan dit voorstel toch wel een enorme meerwaarde bieden voor het slachtoffer. Enerzijds kan het slachtoffer zich met de hulp van een advocaat voorbereiden op het verhoor, waarbij al die traumatische ervaringen mogelijk opnieuw beleefd zullen worden, en anderzijds kan het slachtoffer professioneel advies krijgen omtrent zijn of haar slachtofferrechten.

Kunt u uw plannen voor slachtoffers met betrekking tot de Salduzwet verder toelichten?

Hebt u omtrent hiermee reeds overleg gepleegd met de Federale Regering? Zo ja, welk standpunt nam de Federale Regering hieromtrent in?

Hoe zult u als Vlaams minister van Justitie betrokken worden in de verdere uitrol van dit voorstel, en is er in die optiek een budgettaire impact op de Vlaamse begroting te verwachten?

Hebt u wat betreft de haalbaarheid van uw plan reeds overleg gepleegd met de Orde van de Vlaamse Balies, die hiervoor de vereiste extra Salduzadvocaten ter beschikking moet kunnen stellen? Zo ja, wat was het resultaat van het overleg? Zo nee, waarom niet, en wordt er alsnog een overleg gepland? En wanneer dan?

Op welke punten dient de liërende wetgeving gewijzigd of aangevuld te worden om deze plannen via het huidige systeem van de Vlaamse juridische eerstelijnsbijstand mogelijk te maken?

Als laatste vraag: binnen welke termijn wilt u als Vlaamse minister van Justitie uw plannen voor slachtoffers realiseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik denk dat collega Schryvers het mooi verwoord heeft: we hebben inderdaad vanaf dag één altijd gezegd dat we de Vlaamse justitie zodanig vorm gaan geven dat justitie slachtoffers meer centraal zet. Er is een onevenwicht tussen slachtoffers en daders. Vandaar ook dat we volop justitie-assistenten aan het aanwerven zijn. Het positieve is wel dat daar heel veel mensen voor gesolliciteerd hebben, maar dat geheel terzijde: vijfhonderd Vlamingen hebben gesolliciteerd voor ongeveer tachtig of honderd plaatsen. Dat is echt wel heel goed, want dat wil zeggen dat er toch veel belangstelling is. Die sollicitaties verlopen eigenlijk vrij goed. Er zijn ook veel verschillende profielen, dus ik denk dat dat goed zit.

Om het met de gevleugelde woorden van de voorzitter van de Vereniging van Onderzoeksrechters te zeggen: justitie is een weegschaal, en je moet altijd zoeken naar de juiste balans. Nu helt die weegschaal vooral over naar de daders en is de balans soms wat zoek. We vinden vanuit Vlaanderen dat we dat moeten herstellen en wat meer gewicht in de weegschaal moeten leggen naar de slachtoffers. We proberen dat te doen bij alles wat we ondernemen.

Zoals jullie weten, is de Salduzwetgeving een federaal initiatief. Daarbij worden daders volledig klaargestoomd voor hun verhoor, terwijl slachtoffers amper weten wat hen te wachten staat. Dat is ook wat wij vernemen van op het veld, zeker als het gaat over seksueel geweld, wanneer iemand verkracht is. Er komt dan ineens een strafpleiter binnen bij de verkrachter. Ik denk dat we ze wel kennen. U kunt zich voorstellen wie. De advocaat pepert heel goed in wat men moet zeggen tijdens het verhoor en wat men niet moet zeggen. En het slachtoffer staat er helemaal alleen voor. Die heeft een heel trauma meegemaakt en die moet dan ook beginnen aan het verhoor.

De Salduzwetgeving is dus federale materie. Ik kom daar straks even op terug, want we hebben daar goede gesprekken over lopen, maar zelf wil ik ook aan de slag gaan met de Vlaamse juridische eerstelijnsbijstand, die onder onze bevoegdheid valt. Als eerste stap wil ik daarom gespecialiseerde advocaten van de Commissies voor Juridische Bijstand gaan inzetten bij de zorgcentra na seksueel geweld. Want zoals mevrouw Blancquaert terecht aanhaalt, blijkt uit de evaluatie van die zorgcentra dat de juridische ondersteuning van de slachtoffers in het zorgcentrum beter kan. Dat is dus inderdaad een hiaat.

Slachtoffers van seksueel geweld zitten vaak met heel veel juridische vragen. Daarnaast twijfelen slachtoffers vaak of ze wel een klacht willen indienen. Men heeft ook vragen over informatie rond de procedure enzovoort. Gespecialiseerde advocaten van de juridische eerstelijnsbijstand kunnen slachtoffers bij zulke vragen dus wel

helpen. Als het slachtoffer uiteindelijk beslist om een klacht in te dienen, kan de advocaat het slachtoffer, indien gewenst, ook voorbereiden op het verhoor. Want het is natuurlijk niet gemakkelijk om na zo'n trauma over zulke zaken te spreken. Slachtoffers hebben het ook vaak moeilijk om het volledige verhaal te vertellen, terwijl het voor het onderzoek natuurlijk net heel belangrijk is dat elk detail wordt verteld.

Slachtoffers gaan vaak ook dingen achterhouden, ook uit schrik voor 'victim blaming'. En dat is wel begrijpelijk. Als dat dan later uitkomt, lijkt het verhaal ongeloofwaardig en dan spreekt dat in het voordeel van de dader. Een gesprek met een advocaat van de juridische eerstelijnsbijstand voor het verhoor kan zo'n situatie voorkomen.

De advocaten moeten natuurlijk ook wel kennis van zaken hebben hieromtrent. Daarom organiseren we ook opleidingen rond seksueel geweld voor de advocaten van de juridische eerstelijnsbijstand, maar bij uitbreiding ook voor andere advocaten die geïnteresseerd zijn. In april start die opleiding. Tegen eind oktober zouden alle ingeschrevenen alle modules gevolgd hebben.

Er zijn ook vragen gesteld over het budgettaire kader. We willen eerst starten met een proefproject in het zorgcentrum van Gent. Ik ben op dit moment samen met de commissie juridische eerstelijnsbijstand van Gent en de verschillende andere partners op het terrein bezig met het uittekenen van de lijnen voor dat project, zodat we ermee van start kunnen gaan zodra de advocaten zijn opgeleid. Ook de verhouding tussen de eerste- en tweedelijnsbijstand en het benodigde budget zal daarbij worden uitgeklaard. Wetswijzigingen zijn in deze fase niet aan de orde. Als dat allemaal goed zit, zal die werking ook worden uitgebreid naar de andere zorgcentra in Vlaanderen en bekijk ik ook hoe we voor slachtoffers van andere feiten zulke bijstand laagdrempelig kunnen opzetten.

Dit is dus een eerste stap. Het zou natuurlijk veel mooier zijn als we dit kunnen kaderen in een ruimer verhaal van een Salduszwet voor slachtoffers. Mijn kabinet heeft daarover ook nog overleg gehad met het kabinet van de federale collega-minister van Justitie, die het idee ook zeer genegen is. Samen gaan we nu bekijken hoe we dit het best verder vorm kunnen geven.

Tot slot kom ik nog terug op de vraag naar de stand van zaken met betrekking tot het uitvoeringsbesluit van het decreet van 2019. Dat besluit zal binnenkort, in de komende weken, worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor een eerste principiële goedkeuring.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Bedankt, minister, voor uw uitvoerige antwoord.

U verwees naar de weegschaal die justitie is. Ik denk te mogen zeggen dat er binnen justitie veel evenwichten zijn die continu moeten worden bewaakt. We hebben het daarjuist over een ander evenwicht gehad, tussen een misdrijf en de reactie. Hier gaat het over het evenwicht tussen daders en slachtoffers. Dat is een even belangrijk evenwicht als het evenwicht waar we het daarnet over hadden. U zult daar ook onze steun in hebben, als u stelt dat de aandacht voor slachtoffers moet worden vergroot. We zijn allemaal opgeleid in onze rechtenstudies. De rechten van verdediging staan zo sterk voorop, maar voor slachtoffers is er ook een recht van verdediging. En dat zien we vaak veel te weinig. Het is dus goed dat u dat centraal stelt.

Mijn vraag richtte zich inderdaad op de fasering en uw plannen op langere termijn. Seksueel geweld meemaken, dat is natuurlijk onvoorstelbaar ingrijpend. Mensen die dat meemaken, moeten op een nog sterkere manier worden bijgestaan of geïnformeerd dan slachtoffers van andere misdrijven. Het is dus zeer goed dat u

daarmee start. U gaat nu een proefproject opzetten in het zorgcentrum na seksueel geweld van Gent. Er zijn natuurlijk opleidingen nodig voor de gespecialiseerde advocaten die de slachtoffers gaan bijstaan.

Maar als we het slachtoffer centraal zetten, gaat het natuurlijk over veel meer slachtoffers dan alleen de slachtoffers van seksueel geweld. De manier waarop je wordt bijgestaan, mag eigenlijk niet afhankelijk zijn van wat je hebt meegemaakt als slachtoffer. Maar het is natuurlijk ook zo dat we niet alles ineens kunnen en dat Rome niet in één dag is gebouwd. Ik ben dus tevreden te horen dat u dat gaat doen voor de slachtoffers van seksueel geweld, dat u dat nu gaat koppelen aan de verschillende zorgcentra en dat er een proefproject loopt.

Maar ik ben ook heel tevreden – want dat had ik nog niet kunnen lezen in uw pers-mededeling, daarom heb ik er ook specifiek naar gevraagd – dat u stelt dat dit een eerste stap is, maar dat u ook verder wilt gaan in de bijstand van slachtoffers. We zullen dan natuurlijk samen moeten zien hoe we dat kader kunnen maken, ook budgettair. Maar dat er aandacht voor is, daarvoor kunt u alleszins op onze steun rekenen.

En met betrekking tot het uitvoeringsbesluit noteer ik dat dat er binnenkort aankomt. Ook daar kijken we dan naar uit.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Bedankt voor uw uitgebreide antwoord, minister. U hebt in mij alvast een medestander om dergelijke plannen uit te voeren, dus op hoop van zegen. U spreekt ook over een proefproject. Dat is super. Over welke termijn spreken we dan precies?

Voor onze partij – maar ik ben ervan overtuigd dat dat geldt voor iedereen hier in de zaal – is het zeer belangrijk om die slachtoffers goed op te vangen. In het kader daarvan gaf u in de commissie van 9 februari 2021 aan dat de overheidsopdracht voor de slachtofferbevraging nog tot het einde van de maand liep. Is die bevraging momenteel al afgerond? Wanneer mogen we de resultaten verwachten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De overheidsopdracht is nog lopende. Het zou nog een maand duren tot ze wordt afgesloten.

We starten in principe in oktober in Gent, omdat de opleidingen dan volledig achter de rug zijn. We nemen een jaar, inclusief de evaluatie, om dat proefproject te laten draaien. In de tussentijd gaan we ook wel zien dat de twee andere zorgcentra ook kunnen worden ingeschakeld.

Collega Schryvers, uiteraard is dit de eerste stap, maar het is natuurlijk de bedoeling om de andere slachtoffers ook niet in de kou te laten, en daar ook wel het nodige voor te doen. Dit was nu concreet naar aanleiding van seksueel geweld, maar het verontrust mij echt dat ik vanuit het veld hoor dat verkrachters worden voorbereid op hun verhoren. Die slachtoffers moeten dan helemaal alleen dat verhoor ingaan, zonder te weten hoe of wat. Ze hebben zo'n trauma meegemaakt. Het lijkt mij dan niet meer dan normaal dat we hen ook echt ondersteunen, en hen laten voelen dat we aan hun kant staan. We mogen ze niet in de kou laten staan, vandaar deze eerste stap. Maar het is pas de eerste stap.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We kijken natuurlijk uit naar de manier waarop dat proefproject zou verlopen. Er zijn ook wel een aantal randvoorwaarden. Ik hoor

bijvoorbeeld ook reacties van de politiediensten. Die advocaten moeten dan wel beschikbaar zijn. Het kan zijn dat het slachtoffer veel langer moet wachten, wat natuurlijk ook een grote impact heeft. We moeten dus ook bekijken op welke manier het in de praktijk kan lopen. Maar er moet veel meer aandacht gaan naar het slachtoffer. We vinden het alvast zeer positief dat zij via die juridische eerste-lijnsbijstand in de eerste fase in de zorgcentra al bijstand kunnen krijgen, en dat later ook de andere slachtoffers volgen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Het was alleszins een duidelijk antwoord. U hebt onze steun bij dit uitstekend initiatief. Ik zal u binnenkort nog wel eens lastigvallen betreffende die overheidsopdracht en de evaluatie van het proefproject.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Vlaamse bestuursrechtscolleges – 1959 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, de Dienst van de Bestuursrechtcolleges (DBRC) stelde zopas haar beleidsplan 2021-2024 voor. In dit verslag slaakt de DBRC-voorzitter echter volgende alarmkreet: "De limieten van een onafhankelijke, maar binnen de uitvoerende macht georganiseerde, (bestuurs)recht-spraak komen echter in zicht, zeker bij de uitbreiding van bevoegdheden van de Dienst van de Bestuursrechtcolleges en van de erdoor overkoepelde en ondersteunde bestuursrechtcolleges."

Nog verontrustender is de daaropvolgende waarschuwing van de DBRC-voorzitter, wanneer deze letterlijk stelt: "Wanneer een Vlaams bestuursrechtcollege een betwisting moet beslechten over een beslissing van een Vlaamse minister of een entiteit die onder het gezag staat van een Vlaams minister, kan de (verkeerde) indruk ontstaan dat dit Vlaams bestuursrechtcollege onvoldoende onafhankelijk en onpartijdig is."

Wij treden de kritiek van de DBRC bij dat de huidige financiële en organisatorische relatie tot de Vlaamse uitvoerende macht op termijn een hinderpaal vormt voor de uitbouw van een volwaardige Vlaamse rechterlijke macht waarvan de huidige Vlaamse bestuursrechtpraak de kern is. Enkel een zeer duidelijke scheiding tussen de Vlaamse wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht kan op Vlaams niveau immers garant staan voor de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Vlaamse bestuursrechtcolleges, alsook voor een voor het publiek geloofwaardige uitoefening van de legaliteitscontrole door de Vlaamse bestuursrechters op onder meer beslissingen van de Vlaamse Regering en Vlaamse ministers.

De geplande oprichting van een agentschap Justitie en Handhaving waarin de DBRC is opgenomen, is misschien reeds een eerste stap in de goede richting om tot een autonome dotatiegebonden instelling te evolueren, die onder meer gelast is met de Vlaamse bestuursrechtpraak.

Deze stap lijkt ons echter nog niet ver genoeg te gaan om de absoluut vereiste onafhankelijkheid van de Vlaamse bestuursrechtcolleges, alsook de gelijkwaardige samenwerking van de wetgevende en rechterlijke macht te kunnen realiseren. Dit

agentschap zal immers, om het even cru te stellen, nog steeds grotendeels bij de gratie en volgens het goedgevallen van de uitvoerende macht blijven opereren.

Wat is uw standpunt als Vlaams minister van Justitie met betrekking tot de door de DBRC-voorzitter geformuleerde kritiek en waarschuwing?

U kondigde in de commissie van Justitie reeds eerder uw plannen aan om op korte termijn een onafhankelijk agentschap Justitie en Handhaving op te richten waarin de DBRC ondergebracht zal worden.

Welke volgende stappen voorziet u tijdens deze legislatuur nog meer, graag met inbegrip van de beoogde uitvoeringstermijnen, om tot een absolute onafhankelijkheid van Vlaamse bestuursrechtcolleges te komen, waarbij de Vlaamse wetgevendende en rechterlijke macht op volkomen gelijkwaardige wijze zouden kunnen samenwerken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het professionaliseren van de Vlaamse bestuursrechtspraak is een doelstelling uit het regeerakkoord. In dat kader wordt op dit ogenblik een grondige studie uitgevoerd omtrent de verdere professionalisering van de bestuursrechtspraak en de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams Bestuursrechtcollege. Ook de DBRC is nauw betrokken bij deze studie.

Een belangrijk element in de studie is de vraag hoe de vereiste onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het bestuursrechtcollege kan worden gewaarborgd bij een eventuele uitbreiding of integratie van de bevoegdheden van de Vlaamse bestuursrechtcolleges. De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de bestuursrechtcolleges die momenteel de ondersteuning krijgen van de DBRC-koepel wordt gewaarborgd door het feit dat de bestuursrechters geen deel uitmaken van de DBRC maar benoemd of aangesteld worden bij een van de onafhankelijke Vlaamse bestuursrechtcolleges. Bovendien kent de DBRC, die wel formeel deel uitmaakt van de Vlaamse administratie, zelf een hoge mate van financiële en organisatorische onafhankelijkheid.

Indien er aan de huidige regeling wordt gesleuteld, zal er in elk geval bijzondere aandacht besteed worden aan het feit dat de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de bestuursrechters en bij uitbreiding de Vlaamse bestuursrechtspraak gewaarborgd moet blijven.

Dan kom ik tot uw tweede vraag. Ook bij de oprichting van het agentschap Justitie en Handhaving speelt de vereiste van onafhankelijkheid en onpartijdigheid een belangrijke rol. Indien zou blijken dat deze vereiste niet afdoende kan worden gewaarborgd binnen het nieuwe agentschap, blijft de DBRC in zijn huidige vorm als entiteit sui generis bestaan. De structuur van het nieuwe agentschap wordt momenteel onderzocht.

De grondige studie omtrent de Vlaamse bestuursrechtspraak loopt in principe ten einde in oktober 2022. Op het einde van deze studie zal een eerste ontwerp van decreet voorliggen ter professionalisering van de Vlaamse bestuursrechtspraak en, eventueel, tot oprichting van één Vlaams bestuursrechtcollege. In dit ontwerp zullen concrete waarborgen vervat zitten om de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de Vlaamse bestuursrechtspraak ook in de toekomst te garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Bedankt voor het uitgebreide antwoord. Als ik het goed begrijp zullen we de resultaten van die studie eind 2021 verwachten. In het beleidsplan van de Vlaamse bestuursrechtcolleges staat ook dat

de structuur van de dienst van bestuursrechtscolleges aan een analyse en/of update toe is. Ik wilde u ook vragen welke rol u hierin vanuit uw bevoegdheid zou opnemen, maar u hebt daar ook al relatief uitgebreid op geantwoord. Dus dan sluit ik hier graag mijn vraag af. Alvast bedankt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bevoegdheidsverdeling en samenwerking met het federale niveau in het kader van het decreet Directie Integriteitsbeoordeling voor Lokale Besturen – 2098 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenbroucke aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van de georganiseerde misdaad in Limburg – 2116 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): In de commissie van 12 januari laatstleden benadrukte u in het antwoord op mijn vraag om uitleg over de stand van zaken met betrekking tot de initiatieven ter versterking van het lokale veiligheidsbeleid, uw interesse in het opstarten van een multi-agencysamenwerking in het kader van het opkomende DIOB-decreet (Directie Integriteitsbeoordeling voor Lokale Besturen).

U wilt daartoe een Kruispuntbank Handhaving oprichten op het Vlaamse niveau, waarin alle informatie over vergunningen en subsidies, en ook alle informatie waarover inspectiediensten beschikken, wordt opgenomen. Daarnaast wilt u aan de hand van samenwerkingsakkoorden met andere niveaus en met Nederland deze informatie-uitwisseling versterken en verder uitbouwen.

In een weekendkrant van 20 februari deed u een oproep naar een federale samenwerking in het kader van de Vlaamse aanpak van de georganiseerde misdaad. In het artikel vermeldt u twee belangrijke pijlers die tot op heden nog enigszins onzeker zijn: een nauwe samenwerking met het federale niveau en de bilaterale uitwisseling van gerechtelijke informatie met Nederland.

In de vorige legislatuur werd ook op het federale niveau een wetsvoorstel op tafel gelegd om de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen uit te bouwen. In de beleidsverklaring van de daarvoor bevoegde minister Verlinden herneemt zij de intentie om deze directie federaal uit te bouwen, om zo de mogelijkheden van de bestuurlijke handhaving structureel te verankeren en te versterken. Zowel in het kader van de samenwerkingsakkoorden met relevante Belgische en Vlaamse diensten, als met de bilaterale uitwisseling van gerechtelijke informatie met buitenlandse overheden – in dezen Nederland – zijn er relevante voordelen verbonden aan het uitbouwen van deze directie op het federale niveau.

In het antwoord op mijn vraag om uitleg in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie van dinsdag 12 januari 2021 stelde u dat er een eerste interfederale interkabinettenwerkgroep (IKW) zou plaatsvinden tegen eind januari.

Op welk niveau, regionaal of federaal, ziet u de uitbouw van een DIOB als meest wenselijk? Hoe kunnen de verschillende niveaus hun bevoegdheden het best bundelen?

Welke inzichten zijn er voortgekomen uit de eerste IKW?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Ik heb in deze commissie al een paar keer gezegd dat ik voor 100, zelfs 200 procent achter uw plannen sta om op die manier te werk te gaan, minister. Toch was ik enigszins verbaasd toen ik in het 'Limburgs Staatsblad' over uw ontwerp van decreet las. Een paar dagen later zag ik ook de federale minister in de provincieraadzaal van Limburg opduiken, om daar een bepaalde aankondiging te doen.

Nogmaals, ik ga niet tussen twee jonge vrouwen in staan, want dat zou op mijn leeftijd veel te gevaarlijk zijn. Ik heb wel al een paar keer gevraagd om te overleggen en om tot een echt samenwerkingsakkoord te komen.

Hoe ver staat het met het overleg met de federale minister van Binnenlandse Zaken, minister?

Ik pleit voor een samenwerkingsakkoord, waarbij er ook de nodige financiële afspraken worden gemaakt. Zowel de heer Brouns als ikzelf hebben al een paar keer gevraagd wie wat zal financieren. Het is in die context toch vooral belangrijk dat de gemeenten en steden weten of ze daarvoor geld zullen krijgen, en of ze dat van Vlaanderen en/of het federale niveau zullen krijgen. Voor de gemeenten komt dat het best van beide niveaus.

Ik heb ook wat gemeentelijke ervaring en ervaring met het leiden van politiekorpsen. Ze hebben er alle belang bij om eenduidige richtlijnen op het terrein te krijgen. Los van de financiële middelen en bevoegdheden, is het belangrijk dat er één duidelijke opdracht naar het lokale niveau gaat.

Hebt u er al zicht op hoeveel budgetten u daar vanuit Vlaanderen aan wilt spenderen? Ik zal u eerlijk zeggen – en ik wil daar geen politieke uitspraken over doen – dat ik dit een heel slechte start vind. U hebt aangekondigd dat u vlak voor of na de paasvakantie met uw decreet komt. Ik moet u eerlijk zeggen dat de manier waarop dat bij ons in Limburg werd gelanceerd, geen goede start is. Ik hoop dat er snel duidelijkheid komt. Het is het ene of het andere niveau. Er moet goed worden samengewerkt. Dat zijn gedeelde bevoegdheden, maar men mag elkaar niet tegenwerken. Dat is duidelijk.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer Vandenhove, ik ben het volledig met u eens. U weet dat wij daar met het kabinet al een jaar mee bezig zijn. We zijn voor alle duidelijkheid ook zo goed als klaar. We zijn vanuit het Limburgs model vertrokken, maar de bedoeling is dat we dat verder op het Vlaams niveau uitrollen.

Er is effectief overleg geweest tussen mijn kabinet en de kabinetten van minister Verlinden en minister Van Quickenborne over de DIOB-wetgeving op Vlaams en federaal niveau, over onze beider plannen voor een kruispuntbank en de bereidwilligheid om data te kruisen, en over onze vragen naar hen toe voor de oprichting van meerdere ARIEC's (Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra). Mijn kabinet heeft toen ook de Vlaamse plannen toegelicht, de vraag gesteld naar een stand van zaken en naar de bereidwilligheid tot samenwerken, omdat het beter zou zijn om beide initiatieven op elkaar af te stemmen. Het kabinet van minister Verlinden stond nog niet ver genoeg met een wetsontwerp om daar al uitspraken over te doen. Toch zagen we dat de minister op maandag, geflankeerd door twee CD&V-burgemeesters, daarover bepaalde aankondigingen deed. Op kabinetsniveau was afgesproken dat men ons op de hoogte zou houden. We hebben dat

toen ook gelezen. Geen probleem, men doet vooral wat men wil doen, maar daar zijn de mensen niet mee geholpen, en al zeker niet de lokale besturen.

Ons ontwerp van decreet is af en werd voorgelegd aan de werkgroep. We zullen dat dan opnieuw met de federale kabinetten bespreken. Het is eerlijk gezegd wel een getrek en een gesleur. Daarbij zal vooral bekeken worden of we aan de slag gaan met een samenwerkingsakkoord en of we een interfederale dienst integriteitsbeoordelingen kunnen uitbouwen. Omdat veel van de informatie die we nodig hebben zich op federaal niveau bevindt, geniet dat mijn voorkeur. Een samenwerkingsakkoord kan gewoon ook zorgen voor eenvormigheid over de niveaus heen. Zowel de rechtsgrond, de oprichting van het bureau, de procedure als de informatie-uitwisseling kunnen via een dergelijk samenwerkingsakkoord worden geregeld. Ik heb echter nog geen antwoord op de vraag of dat mogelijk is. Als dat niet mogelijk blijkt te zijn of als de onzekerheid daarover te lang duurt, zal ik de Vlaamse bevoegdheden maximaal gebruiken en het decretale initiatief zo snel mogelijk vooruitgang laten boeken.

De te besteden budgetten hangen natuurlijk af van een interfederale samenwerking, maar daar krijgen we geen duidelijkheid over. Ik denk dat het echt wel tijd is. Ik geef dit ook mee aan de heer Brouns. Hij kan dit misschien doorgeven aan het partijbestuur en zijn collega's. We moeten hier duidelijkheid over krijgen, want wij zijn eigenlijk klaar.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Bedankt, minister. Ik vind het fijn dat u mij die verantwoordelijkheid geeft. Dat getuigt van enorm veel vertrouwen in uw parlementsleden, waarvoor dank.

Er zullen altijd Vlaamse en federale bevoegdheden zijn die we moeten samenbrengen. Het kan nooit de bedoeling zijn dat we teruggaan naar de situatie met de Rijkswacht en de Gemeentepolitie. Toen was alles opgesplitst en de informatiedeling was problematisch. Het zal echter een uitdaging blijven om uiteindelijk vanuit het standpunt van de lokale besturen te denken. Daarvoor doen we dit: we willen de lokale besturen versterken in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. We hebben daarvoor die Vlaamse en federale bevoegdheden nodig. Als ik als burgemeester ooit de vraag naar de moraliteit of integriteit van iemand die een vergunning aanvraagt, wil stellen, dan is het de bedoeling dat ik te weten kom of hij of zij die vergunning zal gebruiken of misbruiken voor criminele doeleinden. Dan zit je onmiddellijk met die gerechtelijke component. Ook dan zullen er mensen zijn die misschien in het vergunningsregister moeten nagaan of die persoon in het een of andere dossier in het verleden ooit vergunningen heeft verkregen. Ik wil hiermee aangeven dat je altijd die dubbele component hebt. Ik ben pleitbezorger van een geïntegreerd verhaal, waarin de federale en Vlaamse bevoegdheden kunnen samenkomen in een organisatiestructuur.

Ik denk dat we daarover moeten nadenken. Ik wil er altijd over blijven waken dat het voor de lokale besturen overzichtelijk en toegankelijk blijft. Het kan niet de bedoeling zijn dat je als lokaal bestuur Vlaams en federaal iets moet aanvragen. Ik denk dat we elkaar daar wel in kunnen vinden en dat jullie daar wel een overeenkomst over kunnen maken.

Ik wil deze vraag nog eens aan u meegeven: ziet u dat per definitie ook in een geïntegreerd verhaal?

U hebt ook verwezen naar de Nederlandse component. Die is uitermate belangrijk omdat heel wat informatie die we nodig hebben als lokale besturen, uit Nederland komt. Heel veel mensen komen uit Nederland naar hier met verkeerde bedoelingen. Hoe ziet u dat instrument vormgegeven? Dat moet gedragsrechtelijk

geregeld worden, denk ik. Is er daar al verder op doorgegaan? Hebt u al antwoorden over hoe u die informatie-uitwisseling of gegevensdeling met de Nederlandse overheid ziet?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Dank u wel, minister, voor uw antwoord.

Ik kan alleen nog maar de oproep doen – maar men zal er natuurlijk geen rekening mee houden –, want volgens mij is dat heel simpel. Er is een stuk federale en een stuk Vlaamse wetgeving. Ik denk dat je heel duidelijk een aantal bevoegdheden kunt afscheiden die strikt federaal en strikt Vlaams zijn. Dan blijven er een aantal over waarover je kunt discussiëren. Probeer daarover een deal te maken zodanig dat de mensen die de zaak op het terrein moeten uitvoeren, enerzijds de politiezones en anderzijds de gemeenten, onder andere als het over vergunningen gaat, weten welke richting het uitgaat. Dat zou het beste samen gebeuren. Er moet ook worden bekeken hoeveel middelen we daar op federaal en Vlaams niveau in willen stoppen en op welke termijn we wat uitrollen. Het is niet moeilijker dan dat, maar als dat terecht zal komen in een politiek debat van 'wie trekt wat naar zich toe' – en nogmaals: ik ga me daar niet in moeien –, dan zijn we op een slechte weg terechtgekomen en ik vrees dat we dat inderdaad zijn. Het is natuurlijk geen toeval dat een bepaalde aankondiging op zaterdag gebeurt en dat er drie of vier dagen later een werkbezoek is. Ik ga me niet moeien met de agenda's van ministers, maar toevalligheden bestaan in die omstandigheden natuurlijk niet.

Steven Vandeput (N-VA): Als er geen collega's meer een bijdrage willen leveren, wil ik als burgemeester die regelmatig geconfronteerd wordt met de beperkingen van een bestuurlijke aanpak, een kort betoog houden.

Minister, ik hoor dat er overleg is. Maar overleg is daarom nog niet samenwerken. Als je wilt samenwerken, mijnheer Vandenhove, is het noodzakelijk dat alle partijen oog hebben voor de reële behoeften in het veld en in casu gaat het over delen van andere taken die overgenomen worden door de lokale besturen, zonder daarvoor noodzakelijk vergoed te worden. Ik zeg dat soms al lachend, maar ik zie justitie veel onderaannemers zoeken voor hun werk waar eigenlijk niet voor betaald wordt. Ik vind dat niet erg, want daarmee brengen we meer veiligheid in het veld. In dat kader kunnen we bestuurlijk als lokale overheid zeker onze job doen.

Daarin verschil ik misschien enigszins van de eerdere uiteenzettingen. Ik denk dat we gezamenlijk moeten werken aan een goed kader voor die bestuurlijke aanpak. Dat is absoluut noodzakelijk. Maar ik denk ook dat het noodzakelijk is dat men op elk niveau oog heeft voor de behoeften die er zijn in het veld, want die zijn er. De heer Brouns is burgemeester van een grensgemeente en is nog veel meer geconfronteerd met de problematiek van de Nederlanders, maar ik ken dan een beetje de problematiek in de centrumsteden. In dat kader zijn er die behoeften in het veld en zijn de lokale bestuurders vragende partij om op dat vlak meer en zeker ook meer rechtszekere bevoegdheden te krijgen.

Persoonlijk denk ik dat uw aanpak op zich de goede is: als men federaal nog niet helemaal oog heeft voor de bestaande noodwendigheid, dat men voor een stuk gedwongen wordt om ook aandacht te hebben voor de besognes die er daar liggen. Ik kan begrijpen dat iedereen zijn prioriteiten heeft. Ik heb daar zelfs begrip voor. Als we door de initiatieven die op Vlaams niveau worden genomen, het federale niveau kunnen bewegen om daar uiteindelijk, misschien gedwongen, voor een stuk in mee te gaan en laten we hopen er niet voor te gaan liggen, dan denk ik dat we op de goede weg zijn. Ik kijk graag uit naar welke stappen we effectief vooruit kunnen zetten.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik was vorige week in Vilvoorde, waar de burgemeester me ook aansprak om een goed degelijk kader uit te werken om die ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Ik ben daarover meermaals bevraagd geweest. We zijn klaar met de oefening. We hebben die heel breed gevoerd.

Voor alle duidelijkheid, ik zie het ook geïntegreerd. We hebben de Vlaamse, maar ook de federale bevoegdheden al uitgeklaard. We hebben die oefening gedaan. Het enige wat ik zou willen, is dat er daarover een samenwerkingsakkoord wordt gemaakt, zodat we dat kunnen afsluiten.

Zodra onze wetgeving in orde is, kunnen we ook met Nederland gaan onderhandelen over een verdrag voor de grensstreek. Vandaar nogmaals mijn vraag. Dat was ook de reden waarom we gecommuniceerd hebben. We zijn klaar en we wachten op het federale niveau. We hebben elkaar ook nodig. Overal waar ik kom, spreken de burgemeesters me aan. Ik weet ook niet wat ik nog meer moet doen dan al dat overleg.

Ik hoop dat collega Brouns de nodige druk kan uitoefenen om duidelijkheid te verschaffen, ook op het kabinet van de federale minister, om te kijken of ze een samenwerkingsakkoord willen. Hoe zien ze dat? Willen ze misschien niet samenwerken? Dat kan ook, maar dat zou ik wel willen weten, want op deze manier vind ik het niet echt fraai. Lokale besturen wachten erop en ik zou dit zo snel mogelijk willen afsluiten.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): In de mate dat u me kent, ben ik absoluut voorstander van goede samenwerking en ik deel uw mening 100 procent. Het is mijn visie dat het alleen maar geïntegreerd kan of anders niet. Ofwel doen we het geïntegreerd en dan kan het werken en anders werkt het niet. Want we moeten hier vanuit een positie vertrekken, namelijk vanuit de lokale besturen die u aanklappen, en wellicht ook minister Verlinden, minister Van Quickenborne en vele anderen, voor steun in die strijd tegen de georganiseerde misdaad.

We hebben vandaag opnieuw verschillende nieuwsberichten binnengekregen over hoe groot de problematiek van de georganiseerde misdaad in Vlaanderen is. Gelukkig hebben we er vandaag een aantal kunnen ontmantelen, maar we kunnen alleen maar pleiten voor een geïntegreerde werking om de lokale besturen de toegang en een overzichtelijk aanbod te geven tot een dienst integriteitsbeoordeling in de openbare besturen waarin ze die moraliteitsonderzoeken kunnen vragen. U hebt in ons een bondgenoot en ik zal absoluut pleitbezorger blijven van een geïntegreerd, sterk en performant beleid dat ten dienste staat van de lokale besturen om samen met alle andere diensten in dit land de strijd tegen de georganiseerde misdaad keihard te blijven aangaan.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Dat wordt vervolgd.

Ik zou aanvullend op de minister willen zeggen: diegenen die ermee bezig zijn, mijnheer Brouns, we geven u ook opdracht als parlementsleden om zo snel mogelijk te gaan praten met de minister van Binnenlandse Zaken. Houd ons op de hoogte

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de werking van de drugopvolgingskamers – 2281 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, op 2 maart 2021 verscheen in de pers dat er een nieuwe drugopvolgingskamer (DOK) komt in Turnhout. Turnhout is de derde afdeling van het Antwerpse parket die zo'n kamer krijgt. Eerder kregen zowel de afdeling Antwerpen als Mechelen al een drugopvolgingskamer. De drugopvolgingskamer is een gespecialiseerde kamer die de mogelijkheid verschaft aan de beklaagde om aan zijn drugsprobleem te werken. Daarbij wordt er hulpverlening georganiseerd en wordt de beklaagde intensief opgevolgd door de DOK. Als de beklaagde gedurende een langere periode bewijst dat hij/zij clean is, dan kan dat ervoor zorgen dat de straf wordt opgeschort. Via de DOK wil men ervoor zorgen dat de oorzaak van het plegen van criminaliteit, met name de drugsverslaving, aangepakt wordt.

Bij dat initiatief wordt er samengewerkt tussen het openbaar ministerie, de justitie-assistenten, het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) en het centrum voor geestelijke gezondheidszorg (CGG). Daarvoor is het dus cruciaal dat al die actoren op elkaar afgestemd worden.

In uw beleids- en begrotingstoelichting (BBT) gaf u al aan dat u, in overleg met uw federale collega-minister van Justitie, wilde komen tot een uniforme en structurele werking van die kamer en een bijhorende inzet van de justitieassistenten om zo druggerelateerde criminaliteit beter aan te kunnen pakken. Bij deze drugopvolgingskamer is dan ook een belangrijke rol weggelegd voor de justitieassistenten. Zij wonen onder andere steeds deze zitting bij en staan ook in voor de toeleiding naar de hulpverlening.

Minister, hoeveel justitieassistenten zullen er ingezet worden bij deze drugopvolgingskamer? Zullen zij hiervoor een specifieke opleiding krijgen?

Welke initiatieven neemt u daarnaast om ervoor te zorgen dat al deze DOK's op elkaar afgestemd zijn, zodat er geen verschillen zijn?

Wat is de huidige stand van zaken om ook drugopvolgingskamers op te richten in andere regio's? Bent u hiervoor reeds in overleg met de andere betrokken ministers? Bent u daarnaast ook in overleg met de betrokken collega-ministers om ervoor te zorgen dat alle actoren op elkaar afgestemd worden? Ik kijk alvast uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega Blancquaert, om het thema op de agenda te zetten.

In het justitiehuis van Turnhout zullen drie justitieassistenten ingezet worden om de opdrachten komende van de drugopvolgingskamer op te volgen. Zij maken ook deel uit van het subteam Probatie.

De werkmethodes die gehanteerd worden binnen de drugopvolgingskamer zijn een onderdeel van de procedure 'bemiddeling en maatregelen' en dus niet nieuw voor de justitiehuisen, en zijn opgenomen in de opleidingen die voorzien worden voor de justitieassistenten. De justitieassistenten krijgen daarnaast ook een individueel

opleidingsaanbod inzake de drugproblematiek via het online vormingsplatform van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD).

Binnen de afdeling Justitiehuisen zelf wordt er ook op regelmatige tijdstippen een meerdaagse groepsvorming op maat georganiseerd rond dit thema. We werken hier ook samen met het Vlaams expertisecentrum.

In Vlaanderen bestaan er binnen de rechtbanken een aantal proefprojecten rond de drugopvolgingskamers. Het gaat onder andere om Antwerpen, Mechelen en nu ook Turnhout, het drugbehandelingstraject in Brugge, en de drugbehandelingskamer in Gent. Ondertussen zijn ook andere parketten en rechtbanken reeds vragende partij voor gelijkaardige initiatieven.

Via de Interministeriële Conferentie (IMC) Justitiehuisen ben ik reeds in overleg met mijn federale collega-minister van Justitie over hoe we een structurele inbedding kunnen vormgeven om een wildgroei en versnippering in het aanbod tegen te gaan. Wij gaan vanuit de justitiehuisen zelf een voorstel doen voor hoe een dergelijke procedure het best uniform wordt aangepakt en dit daarna afstemmen met mijn federale collega.

Ik vraag ook op korte termijn een wetgevend initiatief van mijn federale collega, met het oog op de creatie van een specifiek maar duidelijk omschreven mandaat voor de justitiehuisen. Vanuit de justitiehuisen is er steeds een grote bereidheid geweest om mee te draaien in de pilootprojecten, maar ik denk dat we de piloot-fases ondertussen voorbij zijn en dat de tijd rijp is om op basis van die verschillende modellen tot één uniforme werkwijze te komen, die we vervolgens ook kunnen toepassen in heel Vlaanderen.

Zoals ik al meegaf, ben ik via de IMC reeds in overleg met mijn federale collega van Justitie. Die gesprekken lopen goed. Maar voor het doen slagen van deze intensieve trajecten is er niet enkel afstemming nodig met de bevoegde parketten en dus de Federale Regering, maar – u hebt er ook even naar verwezen – is een vlotte doorstroming naar de drughulpverlening eveneens noodzakelijk. Daarom ben ik ook in overleg met de collega bevoegd voor Welzijn, omdat er qua hulpverleningsaanbod toch regionale verschillen zijn. We bekijken dit in het kader van de hervorming van de zorgtrajecten voor justitiabelen, die nu lopende is. Het is natuurlijk belangrijk dat de hulpverlening daarin volgt, want het moet op elkaar worden afgestemd.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Dank u wel voor uw uitgebreid antwoord, minister. U haalde zonet die verschillende proefprojecten aan die momenteel lopen. Hoe lang lopen die verschillende projecten dus?

Momenteel is de controle op alternatieve straffen en maatregelen door de justitiehuisen een gemeenschapsbevoegdheid. Lijkt het u dan eventueel ook geen goed idee om die projecten die zich exclusief gaan richten tot druggebruikers die in contact komen met justitie, over te hevelen? Hoe staat u daar zelf tegenover?

Mijn laatste bijkomende vraag, minister: welke andere initiatieven zult u vanuit uw bevoegdheid nog nemen in verband met deze groep delinquenten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Die proefprojecten lopen al een hele tijd, maar wij willen dat eigenlijk inbedden in ons beleid, in de Vlaamse Justitie. Daarvoor hebben we wel een officieel mandaat nodig, zodat die proeffase eindigt. Nu zitten we nog altijd in een proeffase, terwijl dat toch al even duurt. Dan kunnen we het ook bekijken

om het verder uit te werken en uit te rollen. Er zijn ook nog een aantal andere proefprojecten lopende met betrekking tot jongeren.

Uw suggestie in het kader van werkstraffen ga ik bekijken. Ik ga dat meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Dat was duidelijk. Dank u wel, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.